

"PROLETAREC"
je delavski list
za
misleče čitatelje.

PROLETAREC

OFFICIAL ORGAN JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list.

NO.—ST. 1174.

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 13. MARCA (MARCH 13.) 1930.

Published weekly at
3430 W. 24th St.

LETO—VOL. XXV.

TRIDESET MILIJONOV BREZPOSELNIH DELAVCEV

PRODUKCIJA RASTE, ŠTEVILO NEZAPOSLENIH SE VEČA

Anglija, Nemčija, Zedinjene države in druge industri-
alne dežele v krizi

V sedanjem ekonomskem sistemu brezposelnost ne more
biti odpravljena, nego le v uredbi, ki bo bazirala na
produkciji za potrebo namesto za profit

Trideset milijonov brezposelnih! Pred par leti jih je bilo
dvajset milijonov. In njihovo število še vedno narašča. Iz-
boljšujoča se tehnika omogoča večanje produkcije in zmanjševanje
števila zaposlenih delavcev.

Tragičnost brezposelnosti.

Pravijo, da le oni, ki skusijo gorje, ga v resnici poznajo.
Za delavca je brezposelnost tragična. Sto tisoče družin je že
bilo runiranih radi nje. Ako ni zaslužka, ni hrane, pridejo
bolezni in s tem še druge nadloge. Marsikdo je pod težo raz-
mer storil poslednji obupni korak. Brezposelnost je najhujše,
kar more zadeti delavca in njegovo družino, razen bolezni.
Požre mu prihranke, ako jih ima, izganja ga iz stanovanja,
oropa ga vsake priložnosti do uživanja dobrin življenja.

Kriza v evropskih deželah.

V Angliji je nad dva milijona brezposelnih. Izmed teh jih
je milijon trajno brez služka. Preživljajo se s podporo, ki
jim jo daje država. Dva milijona ljudi, ki bi lahko producirali
in uživali, toda morajo živeti v mizeriji.

V Nemčiji je sedaj okrog štiri in pol milijona brezposelnih.
V Italiji jih je približno 600.000. Rusija ima izmed enajst
milijonov organiziranih delavcev dva milijona brezposelnih.
Brezposelnost je občutna tudi v Belgiji, v skandinavskih deže-
lah, na Poljskem, na Balkanu, v baltičkih in drugih deželah
Evrope. Najmanj jo ima Francija, toda tudi v nji se večja in-
dustrialna rezervna armada.

Pripovedka o ameriški prosperiteti.

Vzlic neprestanemu zatirjanju zvezne vlade in meščan-
skega časopisja o trajnosti ameriške prosperitete je polagoma
prodrla v svet resnica, da je v Zedinjenih državah že blizu šest
milijonov brezposelnih. Ameriški delavec je po večini navezan
na zaslužek od danes do jutri. Skoro vse, kar poseduje, pla-
čuje na obroke. Zastane s plačilom, pa mu vzamejo, kar misli,
da je njegovo. Išče delo — vse povsod prenapolnjeno. Čita
liste — razmere se izboljšujejo, brezposelnost ni občutna, pro-
speriteta ni v nevarnosti.

Razen v Zed. državah je brezposelnost velika tudi v dru-
gih deželah tega kontinenta. V Kanadi, v Argentini, Braziliji,
Mehiki itd., išče trume delavcev zaslužka. V Zed. državah,
Argentini in Kanadi je prizadetih tudi mnogo tisoč slovenskih
delavcev.

Brezposelnost na Japonskem.

Japonska ima glasom uradnih sporočil okrog 600.000 brez-
poselnih, medtem ko trdijo delavski krogi, da jih je precej nad
milijon. Ni je skoro dežele, ki ne bi imela problema brezpo-
selnosti.

Pet milijard za militarizem.

Na konferenci v Londonu za omejitev oboroževanja nagla-
šajo, da trošijo vse dežele na svetu skupno pet milijard dolarjev
za militarizem povprečno vsako leto. Čemu ne raje za eko-
nomsko izboljševanje dežel, za odpravo brezposelnosti in dru-
gih socialnih nadlog?

V sedanjih uredbi je rešitev tega vprašanja nemogoča. Lah-
ko se tu in tam pomore nekaterim do zaslužka z javnimi deli,
pomaga se jim s podporami, toda mora brezposelnosti ostane.

To je problem, ki ga bo v stanju rešiti družba bodočnosti,
kadar bo zrela za skupnost, za brisanje mej in za odpravo si-
stema, v katerem se producira vse radi profita gospodarjem,
in ne radi ljudskih potreb. Bogastev je dovolj za vse, in pogoj
so dani, ki omogočajo, da bi vse ljudstvo sveta lahko živeo v
blagostanju. Proces, ki vodi do take uredbe, je v teku. Ko bo
ljudstva zanj povsem zrela, postane dejstvo. Naloga so-
cialističnega in delavskega gibanja je, da ta proces pospešuje.

Odprava smrtnih kazni na Danskem

Po vojni je propaganda za
odpravo smrtnih kazni zelo po-
jenjala. Nekaj držav, poseb-
no v Ameriki, jo je znova uve-
dlo, v Evropi pa se je zatekla
k nji Italija.

Nedavno je odpravila smrt-
no kazen Danska. Njen parla-
ment jo je ukinil s 119 glasovi
proti petim poslancem, ki niso
glasovali.

Na Danskem je s tem smrtna
kazen postavno odpravljena,
medtem ko se je v praksi ne
izvršuje več že od leta 1892.
Od l. 1866. do 1892 je bilo le-
galno usmrčenih sedem oseb.
Danaka ima jako majhen odst.

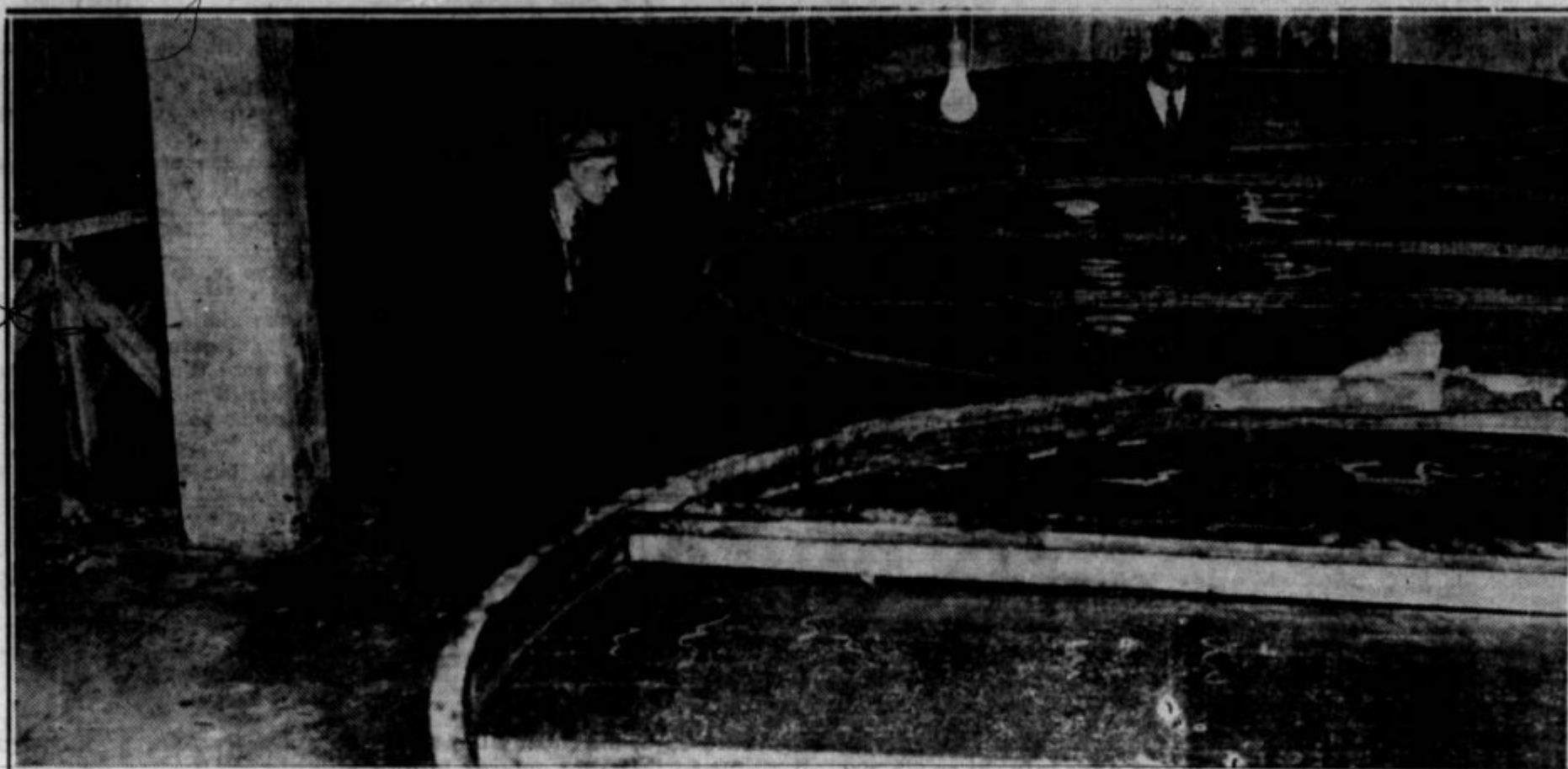
tek zločincev, in v primeri s
Chicago je zelo idealna dežela
kar se varnosti tiče. Smrtna
kazen torej ne poboljšuje, niti
ne straši zločince.

Važnost socialistične stranke v Španiji

V Španiji, kjer je po padcu
diktature Primo de Rivero zelo
zažarelo republikansko gibanje
je socialistična stranka izmed
strank opozicije in napredka
najvažnejša.

Koncem leta 1929 je imela
449 postojank in 12.757 čla-
nov. Decembra 1927 je imela
samo 206 postojank in 7.940
članov. V teku dveh let je na-
predovala skoro sto odstotkov.

Kršenje prohibicije "na debelo" ni nič izrednega

Listi pogosto poročajo o odkritjih tajnih pivovaren ali destilacij, kjer se producira pijačo za one, ki niso po-
sebno vneti za izpolnjevanje 18. dodatka k ustavi. Na tej sliki vidite ogromne sode v neki destilarni v Chicagu, ki
jih je nedavno odkrilo budno oko prohibicijskih uradnikov. V vsakem teh sodov je bilo deset tisoč galon alkohola.
Destilarna je producirala 2.000 galon alkohola dnevno, katerega so prodajali v ličnih steklenicah s ponarejenimi ka-
nadskimi trgovskimi in vladnimi znamkami za kanadsko žganje. Tako velike "butlegarije" ni moč skriti pred oblast-
jo, zato jo ona navadno izsledí šele ko se lastniki in policijski ter prohibicijski uradniki spro radi delitve profita, ali
pa, če postaja stvar "prevroča" in se bliža "ikandal".

Po enem letu Hooverjeve prosperitete

Ta mesec je minilo leto dni,
od kar je predsednik Zed. dr-
žav Herbert Hoover. Časopisje
ga je v kampanji in po izvolit-
vi slavilo kot nosilca in gradi-
telja ameriške prosperitete. Ob
svoji prvi obletnici predsedni-
štva vidi nad pet milijonov
brezposelnih, zniževanje plač
in splošno slabšanje življenske-
ga položaja delovnega ljudstva.
Hoover ali Smith, republikanec
ali demokrat, nihče ne more
vzeti in ne dati prosperitete. Ta
je v rokah kapitalističnega slo-
ja. In kadar bo ljudstvo ho-
telo prosperiteto zase, bo mo-
ralo voliti v urade drugačne
ljudi kakor pa so republikanci
in demokratje.

PROPAGANDIST ZA PROHIBICIJO

Zaro Aga, o katerem pravijo,
da je star 156 let, bo pustil
službo vratarja v Carigradu in
pride aprila to leto v Zed. dr-
žave na povabilo ameriške pro-
tialkoholne lige. Kazala ga bo
pijanost in treznim Amerikan-
cem z dokazovanjem, kolikošno

starost lahko dočaka človek,
ako ne pokusi nikdar ničesar,
kar diši po alkoholu. Zaro Aga
pravi, da je kava najjača pija-
ča, ki jo je kdaj poskusil. O
žganju, vinu in pivu vzlic svo-
ji visoki starosti ne ve ničesar.
Svojih žen ne bo vzel s seboj v
Ameriko.

KAKŠEN JE BIL REZULTAT DEMONSTRACIJ DNE 6. MARCA

Izrabljanje bednih po svetu za politiko komiterne

Aretacije, več ubitih in mnogo šikaniranih je rezultat
demonstracij proti brezposelnosti

Kapitalistično časopisje je z
veliko vneto poročalo o po-
zivu komunistične internacionale
za organiziranje demonstracij
brezposelnih dne 6. marca. Ko-
munistične stranke so navodilo
točno izvajale, kajti ničesar ni
lagljega kakor izrabiti tisoče
brezposelnih, katerim se zdi,
da jih je zavrgel ves svet. Kje
naj da duška ogorčenju nad
krivico, ki se mu godi? Pa
dobi priliko v demonstraciji,
kjer lahko pokaže mimoido-
čim, da s svojim stanjem ni
prav nič zadovoljen.

Demonstracije v Ameriki.

V ameriških mestih demon-
stracije niso napravile tistega
vtisa, kakor so ga prireditelji
pričakovali. V New Yorku je
prišlo do večjega pretepa med
demonstranti in policijo, kar
jim slednja ni pustila paradi-
rati do mestne hiše. Kadar pa
se v New Yorku ali v čikaškem
loop primeri kaj izrednega, je
tako na kupu deset do dvajset
tisoč radovednežev. Bilo jih
je toliko imenovanega dne tudi
v New Yorku.

Ulice za demonstracijo v
Chicagu je določila policija, ki
je celo pomagala pri razvršča-
nju parade, med tem ko je pr-
vo parado brezposelnih, istota-
ko pod vodstvom komunistov,
ki se je vršila dober teden prej,
razbila.

V Washingtonu je policija
razgnala malo skupino, ki je
opozarjala vladne uradnike na
brezposelnost, na okupacijo
Haitija in podobno. V vseh
teh demonstracijah so namreč
nosili napise, ki so govorili ne
samo o brezposelnosti, nego tu-
di o gibanju Indijcev in Fili-
pincev za neodvisnost, o zahte-
vah za priznanje sovjetske Ru-
sije in podobno. Zelo mnogo
brezposelnih je sodelovalo v

paradi v Detroitu in Clevelan-
du.

Demonstracije v Evropi.

Časopisje je poročalo, da bo-
do komunistične demonstracije
brezposelnih najhujše v Nem-
čiji. Minile pa so brez velikih
spopadov, dasi so zahtevale par
življenj. Precej demonstran-
strantov in nekaj policajev je
bilo ranjenih.

Demonstracije drugod v Ev-
ropi so bile bolj mlačna stvar.
Na Dunaju, kjer je velika brez-
poselnost, je sodelovalo le par
sto ljudi, ravno tako v Londonu.
Tudi brezposelnih v večini
nočejo biti orodje za politiko,
ki ni povsem v njihovem inte-
resu.

Ženske v Berlinu v večini za socializem

Pri zadnjih občinskih volit-
vah je glasovalo 310.000 moš-
kih in 342.000 žensk za socia-
listično listo. Za komunistično
je glasovalo 308.000 moških in
257.000 žensk.

ALI ŽE
sodelujete,
da bo
prvomajska
številka,
ki izide k
petindvajsetletnici
"PROLETARCA",
uspešno
podvzetje?

ODSLAVLJENJE NEDRŽAVLJANOV

Neupravičene metode

Mestna občina Detroit je od-
slovila iz mestnih služb vse ne-
državljanke, okrog dva tisoč
oseb, namesto katerih so upo-
sli državljanke. Bivšim voja-
kom so dali prednost.

Tudi avtomobilska podjetja
odslavljajo nedržavljanke. V
Detroitu je po izkazih mestne-
ga biroja nad 100.000 brezpo-
selnih. Dvanajst tisoč družin
dobi podporo iz mestne bla-
gajne.

Odsлавljanje delavcev, ali pa
jim odrekati uposlitev samo za-
to ker niso še državljan, je
kruto. Ako postanejo breme
"javni dobrodelnosti", se jih
sme po zakonu deportirati. To-
da oni nočejo postati breme ni-
komur. Vprašajo edino za de-
lo, da se prežive z zaslužkom,
in če jim je to odrečeno zato
ker niso državljan, kaj naj
počno za preživljanje?

Nekoč so vprašali bivšega
predsednika Tafta, ki je pred
dnevi umrl, kaj naj store brez-
poselnih v svoji bedi. "Bog ve,"
je odgovoril. Tudi sedanja
administracija se tolaži, da se
bodo stvari počasi že kako iz-
ravnale z božjo pomočjo.

Perušek razstavi svoje slike v Waukeganu

H. G. Perušek, ki je dosegel
za svoja dela to leto na razsta-
vah v Chicagu veliko prizna-
nja, bo imel prihodno izložbo
svojih slik med Slovečci v Wau-
keganu. Razstava se bo vršila
11.—12.—13. aprila v Sloven-
skem narodnem domu.

Zanimivo je, da je Peruška
imenoval milwaški Art institut
za sodnika v komisiji, ki bo do-
ločala nagrade odbranim sli-
kam umetnikov v Wisconsinu.
Razen Peruška je izmed Illi-
noičanov imenovan v komisijo
tudi en direktor umetnosti s čí-
kaške univerze.

ČEMU POČAS- NOST Z JAV- NIMI DELI

Hooverjeva konferenca indu-
strialcev in guvernerjev je
obljubovala v tej krizi odpo-
moč z gradnjami javnih na-
prav, ki pa so še vedno le v
obljubah.

Ze precej tednov je tega, ko
so se v Washingtonu zbrali in-
dustrialci in guvernerji v svrhu
posvetovanj, kako pospešiti ra-
zna javna dela, s katerimi bi
se poskrbelo delo tisočim, ki so
ga izgubili v privatnih tovar-
nah.

Posebna komisija v trgov-
skem departментu je kmalu
zatem začela naštevati, koliko
bo potrošila ta in koliko ona
država, a obljube so še vedno
obljube.

Dne 9. marca je bilo iz Wa-
shingtona ponovno obljublano,
da potrošijo države New York,
Pennsylvania in Ohio nad mi-
liardo dolarjev z javnimi deli,
ki se prično na pomlad. Tudi
ostale države bodo potrošile v
enak namen mnogo milijonov,
pravi isto poročilo. Ampak če-
mu tolikšna počasnost?

Socialisti in unije v New Yorku za brezposelne

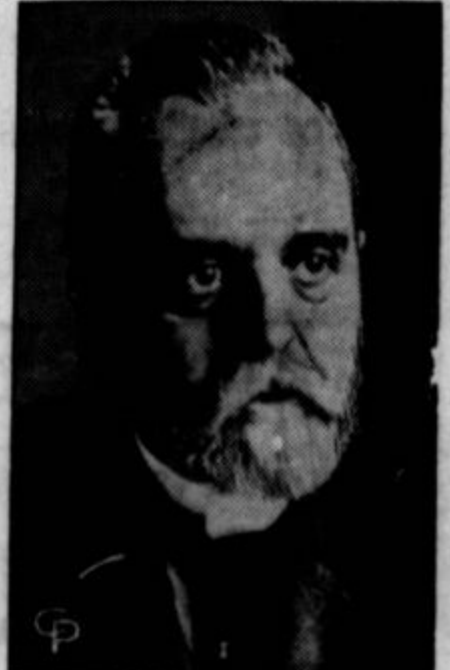
Socialistična stranka v New
Yorku deluje na problemu
brezposelnosti skupno z unija-
mi. Sklicana je konferenca, ki
se bo vršila 19. marca. Med
sklicatelji so soc. stranka, unija
I. L. G. M., A. C. W., nadalje
unija barvarjev, zveza unij ži-
dovskih delavcev in pa podpor-
na organizacija Workmen's
Circle. Te organizacije v New
Yorku zastopajo nad 200.000
delavcev.

MILWAUKEE ZA BREZPO- SELNE.

Milwaukee county daje že
več tednov podporo 4.000 dru-
žinam, ki štejejo skupno 20.000
oseb.

SANCHEZ GUERRA ZA REPUBLIKO V ŠPANJI

Bivši španski ministrski pred-
sednik Sanchez Guerra, ki je
tu na sliki, se je kmalu po pad-
cu diktatorja Primo de Rivero
izrekel, da je za republiko,
kajti sedanji okoreli sistem

španskega monarhizma ni v
stanju nuditi državi nikakega
napredka. Guerra ni edini vo-
dilni politik v Španiji, ki je
izstopil iz vrst monarhistov in
se izrekel za republiko.

Glasovi iz našega Gibanja

ALI SE AMERIKANCI SPLOH KAJ ZANIMAJO ZA SOCIALIZEM?

Poročilo iz Pennsylvanije

V Mellonovi metropoli se giblje, toda ne vse tako, kakor želi Andy. Pojavljajo se znaki, da dobimo v tej državi Grundyjev in kozakov močno delavsko gibanje.

Dne 19. feb. se je vršil v templju za mladino v Shenby Parku shod, ki ga je sklicala Liga za neodvisno politično akcijo (League for Independent Political Action, okrajšano L. I. P. A.). Govornik je bil znani socialistični voditelj Norman Thomas. Med prisotnimi j: bilo tudi več profesorjev, ki so stali govorniku različna vprašanja. Thomas ima veliko znanje o vseh ekonomskih in političnih problemih, pa ga ne more nihče z nobenim vprašanjem spraviti v zaganjo. Odgovarjal je nanje v splošno zadovoljnost avdijske. Eden udeležencev je bil tudi Samuel Harden Church, predsednik Carnegievega instituta v Pittsburghu, ki deluje za ustanovitve nove liberalne stranke v namenu, da odpravi prohibicijo. Tudi on je stavil vprašanje Thomasu: Thomas je izvajal, da stranka, kakor jo propagira Church, ne more in ne bi odgovarjala potrebam ameriškega ljudstva. Je brez socialnega programa, brez zahtev za ekonomske preuredbe, in zato se resnični progresivci zanj ne morejo ogrevati.

Thomasa so vprašali tudi o njegovem stališču glede "čistega" marksizma", če veruje v demokracijo, kako si predstavlja novo vladno, če more socializem napredovati brez sodelovanja inženirjev itd. Tudi Marksovo geslo, da delavci pod kapitalizmom nimajo kaj izgubiti, pač pa vse pridobiti če ta sistem vržejo, je splošno tolažil in zagovarjal. Napolnil bi mnogo prostora, če bi opisoval vse odgovore. Omenil jih bom na kratko. Glede inženirjev je Thomas dejal, da so mnogi izmed njih socialisti. Inženirji delajo že sedaj načrte za naprave socialnega značaja, npr. regulacije rek, razne ustanove v mestih, Boulder Dam, železniška omrežja, elektrarne, prekope itd. Vse te stvari služijo družbi, četudi so večinoma privatna posest. Inženirji bodo delali za družbo kakor delajo sedaj za privatne interese, in stori bodo v korist ljudstva lahko veliko več, ker jim ne bo treba paziti na profit privatnikom.

Inženir ostane, le kapitalist odpade. Naševal je imena kapitalistov, ki niti ne vedo, kje je investiran njihov denar. Vlečejo ogromne dobičke, ki jih pospravijo, ne da bi vedeli, kdo je delal zanj in v katerem kraju. Vse skrbi so na ramah najetih inženirjev, ravnateljev in delavcev, dobiček pa spravi kapitalist. Tak sistem je blaznost. Citiral je poročila inženirjev o situaciji v premovalniški industriji, ki pravi, da je to problem, ki se ga more rešiti le z javno kontrolo in socializacijo rogov. Privatne kompanije ga ne bodo rešile. V kaosu te koga obrata so tepeni le premovalarji in njihove družine. Mar je to idealno stanje? Inženirji bodo lahko stori mnogo več, če bodo delali za ljudstvo, namesto za kopo bogatih delničarjev,

o raznih mnenjih in se večbamo za svoje velike naloge. Kdor pa se za razprave o gospodarskih in političnih vprašanjih ne zanima, tudi nima pravice zabavljati proti izkoristitvam, ker s svojo brezbriznostjo pač dokazuje, da je zadovoljen s ostanki, ki padajo z miz bogatašev.

Anton Zornik.

Predavanja v Collinwoodu

Collinwood, O. — V petek 14. marca se vrši v čitalnici Slov. delavskega doma v dvorani št. 3 tretje predavanje. Predavatelj bo splošno znani dr. F. J. Kern, ki bo govoril o pomenu čitalnic. Vabljeni ste, da se tega predavanja udeležite v čimvečjem številu.

V prvem predavanju, ki ga je imel pesnik Ivan Zorman, nam je bila podana slika slovenske književnosti. V drugem nam je predaval Jos. A. Sisakovič o nas samih — "Mi sami" — se je glasil predmet. Oba predavanja sta imela dober poset in oba sta zadovoljila avdijske.

Zadovoljni boste tudi s predmetom in izvajanjem predavatelja dr. Kerne v petek večer, 14. marca! Pridite gotovo!

Vabljeni ste tudi na pristop v čitalnico. Delničarji so vpisnine prosti, plačajo pa mesečno, 10c članarine, torej le toliko, da imamo član-

ške prispevke. Dobili smo večjo poročilo knjig iz starega kroga, katere so vam sedaj na razpolago.

Jos. F. Durn.

O pokojnem John Juvancu

West Allis, Wis. — V prošli številki tega lista je bilo poročano o smrti sodruga John Juvanca, ki si je zaslužil lep list v zgodovini našega delavskega gibanja.

Pogreb se je vršil dne 1. marca iz pogrebniškega zavoda Fr. Ermenca na pokopališču Forest Home, kjer je bilo njegovo truplo upepeljeno, kakor je želel pred smrtjo. Pevci soc. pevskega zbora "Naprej" so mu zapeli v poslednje slovo, Liberty godba pod vodstvom sodruga Severino Polo pa je igrala žalostinke. Pogreb je bil dasi skromen, vendar veličasten, in bil si moremo ginja. Udeležba je bila valje mrazu vrenemu nepričakovano velika.

V imenu društva št. 16 SNPJ, se je od pokojnika poslovil predsednik istega in v imenu kluba ter JSZ. Albert Hrast. V angleškem jeziku je govoril s. Severino Polo, dolgoletni znanec pokojnika še ko sta bila v Clintonu, Indiana.

Pokojnik je bil doma iz Šmihela pri Novem mestu. Umrl je v starosti 51 let. V Ameriko je prišel l. 1911 in se naselil v Franklinu, Kana.

Leta 1919 se je preselil v Clinton, Indiana potem pa je bil pod težo razmer prisiljen iskati zopet drug dom, kajti premovalarji v Clintonu in okolici niso več niti senca od onih, ki so obratovali pred leti. Tako se je sodrug Juvanc preselil l. 1927 v Milwaukee. Bolehal je že v Clintonu, tu pa se mu je stanje poslabšalo. Bolezen ga je mučila nad poldrugo leto, predno ji je podlegel.

Tu zapuška soprogo Terezijo in brata Franka v Kanadi.

Vsem njegovim moje sožalje.

Joseph Radelj.

Sloga je zmagala

LaSalle, Ill. — Dopisil iz lasallske naselbine so redki, dasi nismo brez aktivnosti in ne brez novic.

Tukajšnji premovalarji so se po triletnem počivanju rogov vrnili na delo pod pogoji U. M. W. Marsikdo je stopal ponosno, ko je videl, da je vztrajnost in sloga rudarjev priborila zmago.

Žalostno je, da so ali tudi nekateri Slovenci v času stavke na delo, a danes lahko vidijo, da zmaga delavčev ponos in njegova zavest, da se bori za pravico. Omahljivi in izdajalci svojih koristi nikoli ne zmagajo, ker se nikdar ne potegujejo za svoje pravice.

LaSalle ima tudi klub JSZ., ki je

večasi več, včas manj živahen in aktiven. Apelimam na sodruga, da pridobijo somišljenike za pridruženje klubu. To je delavska organizacija, ki pripada delavski stranki, torej je v nji mesto za vse ki se zavedajo njene važnosti.

"Proletarec" je tu že precej razširjen, jih je pa še mnogo, ki bi ga lahko naročili. Eni ga ne naroče ker jim ne dopuščajo brezposelnost, nekaj pa je tudi takih, ki se boje cerkvene zamer.

Naš klub št. 4 JSZ. zbora je v bodoče vsako tretjo sredo v mesecu zvečer v Slovenskem domu. Poslačte njegove seje vsi. — Poročevalec.

Neupravičen napad

Yukon, Pa. — V "Enakopravnosti" z dne 26. feb. ima A. Fortuna dopis, v katerem se obreguje ob A. J. L. (Langerholca) v Johnstownu. Če rojak A. F. misli, da mora kritizirati na dopise v Proletarcu, čemu ne odgovarja v tem listu namesto v drugih?

A. F. ni prijatelj idej, kakršne zastopa J. L., pa je hud nanj in na druge, kateri delujejo v delavskem gibanju in v agitaciji za delavske liste.

Poznam J. L. devet let in vem, da je poštenjak in zaveden človek. Delal je v premovalniški, potem je upravljal zadržno prodajalno v West Newtonu, sedaj pa ima v Johnstownu svojo trgovino. Ne klanja se nikomur to vem, neglede kaj trdi kak A.

Smrtna nezgoda v Strabane

Strabane, Pa. — Dne 5. marca se je tu smrtno ponesrečil Rudolf Mikec, sin znanega rojaka Frank Mikec, delegata druž. št. 138 na prošli konvenciji SNPJ.

Pokojni Rudolf je popravljal v garaži avto. Ležal je spodaj, pri tem pa je podpora, ki je držala avto kvisku, spodletela, da ga je peza z vso močjo pritisnila preko prsi.

Ko ga dolgo ni bilo, je šel oče pogledat. Nudil se mu je prizor, ki ga ne pozabi nikdar. — Pozvali so naglo zdravnika, ki pa je mogel ugotoviti le smrt.

Pokojnik je bil okrog 20 let star, in član družtev št. 138 SNPJ, ter JSKJ., ki sta mu poskrbela dostojen pogreb. Družini Mikec naše sožalje.

John Terčelj.

Konferenca soc. stranke

Cleveland, O. — Zadnjič sem pomotoma poročal, da se konvencija soc. stranke države Ohio vrši 8.—9. marca. Vrši se v resnici v soboto in nedeljo 15.—16. marca v Clevelandu.

Louis Zorko.

TO IN ONO O NAŠI AGITACIJI

Število zastopnikov se večja. — Priprave za jubilejno številko

V tej številki je priobčen 6. izkaz naročnin, ki so jih poslali agitatorji v kampanji za razširjenje "Proletarca". Beleži 151¼ polletnih naročnin, ali ¼ naročnine več kot prejšnji izkaz. Od 1. januarja do 10. marca so poslali agitatorji 645 polletnih naročnin, v pondeljek pa smo jih dobili od Antona Jankoviča (Cleveland) 20, ki bodo v prihodnjem izkazu.

Sedemdesetdeset agitatorjev sodeluje v kampanji. V številu naročnin je na prvem mestu Jos. Snoy, ki gre večkrat na agitacijo v druge naselbine, na drugem mestu je Anton Jankovič iz Clevelanda, na tretjem Jacob Rožič (Milwaukee), na četrtem sta John Jankovič in Lowrence Frank v Barbertonu, ki agitira skupno, na petem je Janko Zornik v Detroitu, na šestem Chas. Pogorelec, na sedmem Frances Zakovšek in le ¼ naročnine za njo je Martin Judnič, oba v Waukeganu, John Sular (Kansas) jih je poslal 13, Karl Trinastič, Cleveland, 11, Jos. Radelj, West Allis 9 itd. Natančen izkaz je v zadnjih dveh kolonah na tej strani.

George Matesich je prvi agitator za Proletarca v Kanadi. Njegov delokrog je v Windsorju in okolici. Poslal je šest naročnin. Upamo, da se včas oglaš tudi z opisom razmer na oni strani Detroita.

Omenili smo, da John Jankovič in Lowrence Frank v Barbertonu agitirata za "Proletarca" skupaj. Kadar imata čas, se snideta, in gresta okrog rojakov v namenu, da jih pridobita v krog "Proletarčevih" naročnikov. Zadnjič sta poslala 26 naročnin. Kar je izvedljivo v Barbertonu, bi bilo tudi drugje, kjer manjka agitatorjev. "Sam grem nerad", pravi marsikdo. Povabi prijatelja somišljenika, da gresta skupaj. Uspeh ne izostane.

Janko Zornik v Detroitu je aktiven zastopnik. Težkoče so v brezposelnosti, kajti malo naših naselbin je vsled nje tako prizadetih kakor detroitska. Eni naročniki so že dolgo brez zaslužka, eni so se izselili za delom drugam, a Detroit bo storil v kampanji za razširjenje "Proletarca" kolikor največ mogoče. Želeti pa je več sodelovanja med agitatorji, kajti naselbina je raztresena po vsem mestu.

Ali kdaj pomislite na veliko agitatorično vrednost "Proletarca"? Imate morda shod, ali imate morda kakšno fotografijo, ki bi spominjala na naših naselbin je vsled nje tako prizadetih kakor detroitska. Eni naročniki so že dolgo brez zaslužka, eni so se izselili za delom drugam, a Detroit bo storil v kampanji za razširjenje "Proletarca" kolikor največ mogoče. Želeti pa je več sodelovanja med agitatorji, kajti naselbina je raztresena po vsem mestu.

Ali kdaj pomislite na veliko agitatorično vrednost "Proletarca"? Imate morda shod, ali imate morda kakšno fotografijo, ki bi spominjala na naših naselbin je vsled nje tako prizadetih kakor detroitska. Eni naročniki so že dolgo brez zaslužka, eni so se izselili za delom drugam, a Detroit bo storil v kampanji za razširjenje "Proletarca" kolikor največ mogoče. Želeti pa je več sodelovanja med agitatorji, kajti naselbina je raztresena po vsem mestu.

številko krasilo mnogo drugih slik.

Dnevnik Milwaukee Leader je priobčil o 25-letnici "Proletarca" lep uredniški članek. Med sotrudniki jubilejne številke bo tudi milwaški župan sodrug Daniel W. Hoan. Lep kos zgodovine "Proletarca" bo v nji podal Ivan Molek.

Slovensko kulturno društvo "Ornus" v Sao Paulu, Brazilija, je naročilo iz naše knjigarne knjige Cankarjeve družbe. Ob enem nam piše za cenik knjig, da si izberejo za svojo knjižnico dela slovenskih pisateljev. Večjo zbirko knjig je naročila iz "Proletarčeve" knjigarne tudi slovenska čitalnica na Ely, Minn.

Največje društvo SNPJ, št. 5 v Clevelandu, je bilo med prvimi, ki je sklenilo pripomoči k večji in boljši jubilejni številki. V ta namen je prispevalo \$10. Vsoto je poslal tajnik sodrug Ludvik Medveshek.

Ako želi kdo dobro hrvatsko znanstveno knjigo, naj naroči knjigo "Divji preostaci". Spisal jo je J. Howard Moore in iz angleščine prevel T. Cvetkov. Vezana je lično v platno. Njena vsebina je znanstvena, toda pisano zelo poljudno. Dasi stane dolar in pol, jo dobitte za en dolar, če jo naročite v Proletarčevi knjigarni.

Angleški delavski listi imajo v svojih jubilejnih številkah polno voščil v obliki oglasov. Sprejema jih za svojo jubilejno številko tudi "Proletarec". Vsak palec velikosti stane \$1, za druge oglaš pa \$1.50.

Agitatorji, sedanj in bivši funkcionarji ter odborniki in vsi drugi prijatelji "Proletarca" so vabljeni, da pošljejo članke o svojem delu, oziroma opise iz zgodovine tega lista, za objavo v jubilejni številki. Pošljite jih kmalu!

Mnoga podpora in kulturna društva oglašajo svoje priredbe tudi v "Proletarcu". Ali je vaše med njimi? Če ne, opozorite ga, da bo v njegovo korist, če oglaš svojo predstavo, slavnost ali veselico, v "Proletarcu". Ob enem bo s tem pomagano tudi listu.

Kaj je vaše mnenje o "Proletarcu"? Imate kakšno priporočilo ali kritiko? Sporočite, v čem se po vašem mnenju list lahko izboljša, v katerem oziru se vam najbolj dopade, in v čem zasluži grajo.

KAMPANJA ZA RAZŠIRJENJE "PROLETARCA"

Cilj: Tri tisoč celoletnih naročnin, ki ga imajo doseči agitatorji "Proletarca" v letu 1930 do 31. decembra. To je "Proletarčeva" jubilejna leto. Letos bo dopolnil svoje prvo četrdesetletje svojega dela na polju delavske vzgoje in v borbi za delavske pravice.

Vse naročnine v izkazu so polletne. To je, vsaka celoletna naročnina je iskazana za dve polletni. Doštevajo se od izkaza do izkaza posameznim agitatorjem in skupno.

Prva vrsta številki znači naročnine, ki smo jih prejeli od agitatorjev v prošlih dveh tednih, druga vrsta znači naročnine prejšnjega izkaza, in tretja pa skupno število.

Sedaj poslanih	Prejšnji izkaz	Skupaj oba izkaza
Joseph Snoy, Bridgeport O.	37	110¼
Anton Jankovič, Cleveland, O.	66	147¼
Jacob Rožič, Milwaukee, Wis.	8	66
J. Jankovič, L. Frank, Barberton, O. 26	4	62
Janko Zornik, Detroit, Mich.	12	30
Chas. Pogorelec, Chicago, Ill.	2	24
Frances Zakovšek, N. Chicago, Ill.	4	21
Martin Judnič, Waukegan, Ill.	2	14
John Sular, Gross Kans.	13	13
Geo. Smrekar, Alliquippa Pa.	13	13
John Teran, Ely, Minn.	12	12
Henrik Pečarič, Krayn, Pa.	11	11
Karl Trinastič, Cleveland, O.	9	11
Joseph Radelj, West Allis, Wis.	3	9
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	9	9
John Terčelj, Strabane, Pa.	6	8
John Robas, Piney Fork, O.	7	7
John Maticič, Luzerne, Pa.	6	6
Geo. Matesich, E. Windsor Ont., Can. 4	2	6
Anton Zornik, Hermine, Pa.	4	6
K. Erznovnik, Red Lodge, Mont.	2	6
Jacob Kotar, Bridgeport, O.	1	5
John Turk, Chicago, Ill.	4	5
Rose Jereb, Rock Springs, Wyo.	5	5
ohn Oreshek, Throop, Pa.	4	5
Frank Polanc, Pierce, W. Va.	4	4
Joseph Debelak, Crucible, Pa.	4	4
Frank Petava, Little Falls, N. Y.	4	4
Louis Uhernik, Ambridge, Pa.	4	4
F. M. Tomič, Walsenburg, Colo.	4	4
Joseph Britz, Export, Pa.	4	4
Peter Bernik, Chicago, Ill.	4	4
Anton Zidanšek, Farrell, Pa.	4	4
Jake Rupnick, Sheboygan, Wis.	4	4
Anton Dobrovolc, Girard, O.	4	4
John Krebel, Cleveland, O.	2	4
John Chesnik, Strabane, Pa.	2	4
Lovrenc Kavčič, MacDonald, Pa.	3	3
Joseph Golob, Indianapolis, Ind.	3	3
Frank Boltezar, Pueblo, Colo.	3	3
Tony Zupančič, Point Marion, Pa.	3	3
Peter Zmerlikar, Mohrland, Utah	3	3
Fr. Martinjak, La Salle, Ill.	2	3
John Kobal, Johnstown, Pa.	3	3
John Rak Jr., Chicago, Ill.	3	3
Frank Cesen, Detroit, Mich.	4	2¼
Joseph Jereb, Homer City, Pa.	2	2
John Rayer, Chicago, Ill.	2	2
John Goršek, Springfield, Ill.	2	2
John Kosin, Girard, O.	2	2
Ilija Bubalo, Johnstown, Pa.	2	2
Andy Bertl, Darrah, Pa.	2	2
Frank Miksha, Cleveland, O.	2	2
Anton Medved, Chicago, Ill.	2	2
Leo Bregar, Akron, O.	2	2
Vincent Yaksetich, McIntyre, Pa.	2	2
John H. Krziniak, Sublet, Wyo.	2	2
Anton Bogataj, Renton, Pa.	2	2
Louis Zgonik, Collinwood, O.	2	2
John Langerholc, Johnstown Pa.	2	2
Joseph Dovyak, Detroit, Mich.	2	2
Vinko Ločnikar, Chicago, Ill.	2	2
Andy Zlatoporec, Maynard, O.	2	2
Lawrence Selak, Star City, W. Va.	2	2
Mary Pierce, Glencoe, O.	1	2
John Vitez, Detroit Mich.	1	2
Joseph Musich, Hibbing, Minn.	2	2
Frank Barbič, Collinwood, O.	2	2
Joseph Zorko, West Newton, Pa.	2	2
P. Banich, LaSalle, Ill.	2	2
Joseph Lever, Cleveland, O.	1	1
John Kuntelj, Arcadia, Kans.	1	1
Peter Benedict, Detroit, Mich.	1	1
John M. Stonich, Frederick, Colo.	1	1
Frank Žagar, Traunk Mich.	1	1
Fr. S. Tauchar, Chicago, Ill.	1	1
Albin Karničnik, Hendersonville, Pa.	0¼	0¼

Skupaj celoletnih 151¼ 493¼ 645
Še manjka do kvote 322¼ 2,677¼

Osmi redni zbor

J. S. Z.

se vrši 30.-31. maja in 1. junija.

Kakor izkazuje splošno glasovanje dozda,

JE VELIKA VEČINA ZA

DETROIT.

Vsak klub, vsaka konferenca in vsaka organizacija, ki je pridružena Izobraževalni akciji J.S.Z. naj bo zastopana s svojim delegatom.

VOLITVE DELEGATOV SE
PRIČNO 15. MARCA.

Življenski boj in naše hibe

Odgovor na članek v tukajšnjem slov. listu.

Milwaukee, Wis. — Z nekako, rekel bi, maslino svečanostjo prefriganega patra nam hoče "člankar" J. M. v tukajšnjem slov. listu povedati nekaj o "življenjskem boju", toda se ob enem s isto prefriganostjo izogiba jedra in gleda na to, da ne pove ničesar, oziroma nam končno le pove, da sta brezbriznost in "lenoba mišljenja" škodljiva delovanju za tukajšnji Slov. dom.

Člankar ubira po svoji stari navadi narodnjaške strune in prepeva starokrajski liberalni evangelij: "Delajmo, gradimo, izpopolnjujmo, ustvarjajmo in gradimo pot, po kateri bomo stopali tukajšnji Slovenci, oziroma Jugoslovani ponosnejše, varnejše in še bolj spoštovani kot dosedaj." Ti ubogi narodni ponos in spoštovanje, kako te mrcvajo! Ljudje, kateri so križali npr. Cankarja in druge naše duševne velike, so prepevali iste pesmi, in šele po njihovi smrti so začeli misliti, da bi postavljali spomenike tistim, katere se v svojem narodnjaškem navdušenju pustili poprej stradati.

Človek se mora čuditi, da se ljudstvo končno ne naveliča teh starih fraz o narodu, naši veliki bodočnosti itd. Kje za vruga pa je vse to?

Predvsem so nam potrebne boljše življenske razmere; da jih izboljšujemo, pa potrebujemo izobrazbe v delavskem duhu.

Govoriti o lenobi in brezbriznosti in reči končno: "Ako se te iznebi mo, si bomo šele lahko postavili naš Dom, ki nam bo v ponos" itd., so lepe fraze za tiste, ki ne morejo poznati resnice. Kot delavcem nam naš toliko opevani narodni ponos ali narodni ugled ne pomaga niti najmanj. Kot delavci potrebujemo spoznanje, da le če se organiziramo kot delavci, se bomo naučili voditi boj za izboljšanje razmer, v katerih živimo.

Že dolge mesece vlada v Ameriki silna brezposelnost. Nad 5 milijonov delavcev je brez dela, tisoče malih trgovcev in podjetnikov propada, in ogromno število delavskih družin trpi veliko pomanjkanje. Medtem pa se znižujejo plače in življenjske potrebe države.

V kapitalističnih krogih kvasijo o raznih reformah in sčasni odpravi, dasi ne stori nihče resnega koraka za izboljšanje položaja. Pojavljajo se novi znaki, ki nam pričajo, da delovno ljudstvo nima pričakovati ničesar v prihodnjem desetletju kakor čimdalje večjo bedo, brezposelnost in zatiranje.

Člankar pa kvasi o narodu, katerega mirne vesti pusti še nadalje v nezavednosti in nazadnjaštvu, namesto da bi ga klical v boj za obrambo ljudskih pravic, za izboljšanje svojega bednega položaja, za boljše bodočnost človečanstva in proti vsem zatiralcem. Namesto tega prepeva stare pesmi, kakršnih so se posluževali zatiralci v frakih, talarjih in uniformah že stoletja, to je, starih

Naporna dela pri nalaganju kave

Nakladanje kave v San Salvadorju je sila naporno delo, kajti vse se mora izvršiti ročno. Nobeni konveorji, dvigala in drugi tehnični pripomočki ne pomagajo težakom, ki prenašajo težke vreče po 10 do 12 ur na dan za skrajno nizko plačo.

pesmi o "mitem narodu", o narodnem ponosu, ki je čimvečji, čimbolj je polna možna teh kričev, in o "veliki" bodočnosti naroda, katerega velikost temelji pri teh zavajalnih in številu in množini morilnega orožja, cerkva in drugih poneumnevalnih ustanov. "Člankar" nastopa kot ljubitelj naroda in se menda ne zaveda, da spada tudi on med one "ljubitelje naroda", kateri ta ljubi narod že stoletja približajo na križ, kateri so ga potisnili na stopnjo hlapčevstva in lakajstva. Ako bi hotel biti odkritost, bi povedal temu narodu, da je njegova rešitev edinole v razrednem boju, v borbi zoper obstoječi družabni red, v izobraževalnem delu, katero bo ta narod hlapcev privedlo do spoznanja resnice.

Mi smo narod delavcev in kot taki spadamo v mednarodno armado, ki se bori dase z vsemi silami proti svojemu mednarodnemu sovražniku kapitalu in njegovim zaveznikom, šovinizmu in klerikalizmu. Lahko si gradimo domove, lahko si kupujemo zastave in bandera, lahko govorimo o narodu in narodnem ponosu, vendar pa bomo ostali hlapci in sužnji ter zaostajali za onimi, ki korakajo svobodni naproti.

Ako bi "člankar" imel resne namene z narodom, bi ga skušal podučiti o dogodkih po svetu, oziroma, bi skušal predvsem sebe poučiti o teh vprašanjih. Človek z zdravim razumom vidi in ve, da se danes majajo temelji svetovnega kapitalizma. On vidi in ve, da se odigravajo dogodki, kateri pretresavajo temelje obstoječega družabnega reda; da je dospel kapitalizem do vrhunca svoje moči in da ga vodi pot sedaj neizogibno navzdol.

Kot narod smo Slovenci v Ameriki kakor kajpa v oceanu. Kaj nam pomaga narodni ponos, ko pa smo že davno zgubili priložnosti za dviganje tega tako opevanega ponosa? Ko smo se pri polnih časih navduševali za narodne zastave, smo pozabili na svojo mladino, na bodočo generacijo in s tem zapili svojo bodočnost, ki bi itak ne mogla biti drugačna kot akromna, kot je skromna velikih narodov, kateri so potrošili milijone za ohranitev vsaj prve generacije. Sedaj, ko smo že blizu konca naše življenjske poti, ko smo pustili v nemar vse velike prilike, ki so se nam v tem pogledu nudile, se vsled navdušenja nekaterih "narodnih odrešenikov" prebudimo in pretakamo krokodilove solze o narodu.

Nisem proti Slovenskemu domu. Človek, ki je žrtvoval 22 let svojega življenja v naselbini v izobraževalnem delu, za kulturno dviganje našega naroda, za kulturno dviganje ne na podlagi narodnjaških fraz temveč na podlagi proletarske kulture, torej resnične kulture, tak človek ni in ne more biti nasproten nobeni dobri ideji. Nasproten pa sem zlorabljanju ljudske nevednosti in naivne zaupljivosti za stvar ki je bila že ob porodu mrtva.

Ako bi bili oni, ki so najglasnejši, odkritosrečni, bi rekli: Zgradimo si Jugoslovanski (če hočete tudi Slovenski ali kranski) DELAVSKI DOM, ki bo središče resničnega kulturnega delovanja, delovanja za resnični napredek delavstva, za resnično izobrazbo na podlagi razrednega boja, tedaj bi delal z vsemi močmi za stvar ker bi temeljila na zdravi, trdni podlagi. Bil bi za to idejo, ako bi videl, da ljudje, ki so najbolj zanj, tudi resnično delujejo za delavske koristi (delavske koristi so koristi naroda, prijatelji, ker smo delavci), da delujejo za povzdigo resnične, proletarske kulture toda ker smatram delovanje teh ljudi za nekaj, kar nam mora in nam bo prineslo samo razočaranje, sem proti, in povem to odkrito.

Frank Novak.

Ako želite prevzeti zastopništvo "Proletarca", prodajati zanj knjige in mu nabirati oglase, pišite upravništvu za polajnila.

Kadar imaš pred boj samo odkrite nasprotnike boji ti težak. Prigodi pa se, da dobe nasprotniki včasih tudi simpatije naših prijateljev-somišljenikov. Nekateri se ne strinjaajo s tem, drugi z onim, potem pa pridemo v škrpice.

Taki socialisti ali somišljeniki niso ne tukaj ne tam, ne drže z nikomur in se boje zameriti komurkoli. Če ste skupaj in razpravljate o kaki stvari, priznajo, da to in to ni prav — in te silijo, ti jim povej. Storiš to in prideš v navzkrižje z nasprotniki, somišljeniki pa se potem pred nasprotno stranko opravičujejo ali pa ji celo pomagajo.

Nič čudnega ni, da tako počasi napredujemo, in da toliko dobrih agitatorjev izgubi veselje do dela. Čisto lahko je sedeti daleč za fronto ter dajati nežna in taktična povelja. Toda kako jih izvrševati na "fronti"? Mar mislijo, da se nasprotnika uže, če se mu omeni socialistična načela?

Kadar je kdo naših sodrugov napadan, ni za nas vprašanje ali ima prav ali ne. Naša dolžnost je stati skupaj v borbi proti nasprotnikom, medsebojne razlike pa moramo poravnati med seboj.

Le v združenju je moč.

Frank Barbič.

Ali je žensko društvo vzrok prepiru?

Johnstown, Pa. — V Proletarcu z dne 27. feb. je imela od tukaj dopis A. K., članica druš. št. 82 SNPJ. Odgovorja Johnstownskemu kronikarju, ne da bi ga pravilno umela, kajti Kronikar ni nikoli pisal, da članice dr. št. 82 niso enakopravne pač pa, da se čudi, ker nekateri moški in še celo nekaj žensk nasprotuje ženskemu društvu št. 600 SNPJ. s stališča, da bi ženskega društva ne bilo prav nič treba. Tega mnenja je tudi dopisnica.

Nekateri moški menda mislijo, da če imajo ženske svoje društvo, trpi moška oblast, čemu se bi ženske vtikale v stvari, katere znamo voditi brez njih. Ženske naj bi bile dobre le za delo, kadar ima društvo veselo, drugače pa naj bodo doma, vodo gospodinjstvo in skrb za nego otrok.

Boje se brez potrebe. Mož ostane lahko glava družini, tudi ako žena pripada ženskemu društvu, in nobene nevarnosti ni za moške, da bi ženske začele doma uvažati kakke prevratne ideje proti pravili da je mož "bos" v hiši. Če pa ji ni prav in hoče tudi ona besedo, jo bo dobila negdele če je v ženskem ali v mešanem društvu.

"Čemu ne bi bili vsi v enem društvu?" vprašuje dopisnica. "Jaz se ne dam odepiti." Dobro, saj nihče nikogar ne vleče v silo proč. Če pa hočejo tiste ženske, ki se zavedajo, da bodo imele v njemu več pravic, svoje društvo, čemu bi ga jim branili?

Ampak dopisnica pravi, da ni, kar se pravi tiče, med mešanim in ženskimi društvom za ženske nobene razlike. Glasom pravil jih seveda ni, so pa v praksi.

Nekaj razlik tu navajam. Članice, ki so v meškem (faktično mešanem) društvu, navadno ne obiskujejo seji, ali le nekatere, bodisi da nočejo med moške ali ker se ne zanimajo, ali pa ker mož in žena ne moreta hkrati od doma.

V ženskem društvu pa se članice udeležujejo seji, ker čutijo zanj odgovornost. Razpravljajo in sklepajo o vseh zadevah v področju društva, in tako se članice pouče o marsičem, kar onim pri drugem društvu ni znano, ker ne grejo na seje in se v takih okoliščinah ne morejo zanimati zanj. Članice druš. št. 600 volimo svoje uradnice. V meškem društvu članice sploh ne volijo, ker jih ni na seji in zato tudi niso zastopane v odboru. Iz tega vidimo, da so po pravilih sicer enakopravne, toda v praksi valed opisanih vzrokov vendarle niso.

Nazor, da je ženska v prvi vrsti za delo v kuhinji in gospodinjstvu in zato da rodi otroke, ni v skladu z

NAZNANILO O SKUPNI SEJI V CLEVELANDU

COLLINWOOD, O.—Sodrugom in sodruginjam kluba št. 49 J. S. Z. naznanjam, da se bo vršila skupna seja vseh treh tukajšnjih klubov v nedeljo 16. marca 1930 ob 2. uri popoldne v prostorih kluba št. 27 v Slov. nar. domu na St. Clair Ave. Na dnevnem redu bodo važne stvari in razprave o njih ter druge tikaajoče se našega pokreta. Upoštevajte to naznanilo in udeležite se skupne seje polnočevitilno.

LOUIS ZGONIK, tajnik kluba.

modernim napredkom današnje žene, ki je pokazala, da lahko tekmuje na polju kulture, umetnosti, v društvenem in političnem življenju z moškimi. Veliko predsodkov je bilo treba poraziti, predno je bilo ženski priznано načelo enakopravnosti, in marsikje se mora še vedno boriti zanj.

Iz dopisa A. K. bi bilo razvidno, da je ustanovitev ženskega društva povzročila prepir v Johnstownu, in nepoučeni bi mogoče mislili, da smo živeli preje v najlepšem miru in slogi. Naše žensko društvo obstoji par let, prepri v naselbini pa je bil udomešen od kar živi tu večja skupina rojakov. Take neprilike ima menda večina naših naselbin in društev, zato je neumestno valiti krivdo za spore na ženske, ki so ustanovile svoje društvo, kajti ustanovile so ga v interesu skupnega napredka, ne pa za zadržbo.

Nekateri ljudje tudi radi zamenjajo veselo debato na društveni seji za prepir, kar ni pravilno. Prepira se v resnici le tisti, ki je oseben, ki blati in ki se krega nad neljubimi osebami iz sovraštva. Kdor pa hoče biti v večji družbi brez debatiranja naj gre v nedeljo v cerkev naše nove fare. Tam ne bo govoril nihče drugi kakor župnik.

Na koncu svojega dopisa poziva A. K. članice druš. št. 82, naj se združijo. To je tudi moja želja. Ko to store, bodo prestopile k ženskemu društvu št. 600, katerega ustanoviteljica je tudi dopisnica.

Terezija Glavach.

Protest

Spodaj podpisani direktorji Slovenskega Doma v Milwaukee, zbrani na izvanredni seji v ponedeljek 3. marca 1930 po dve in polurnem posvetovanju in razmotritvi sklenejo, da se na dopis pridružen v Proletarcu z dne 27. februarja iz naše naselbine, s podpisom Spartak, pošlje uredništvu Proletarca protest proti takemu dopisovanju, ter računajoč na njegovo objektivnost pričakuje da cenjeno uredništvo objavi sledeče pojamilno slovenski javnosti v tej zadevi:

Mi direktorji Slovenskega Doma, smo kot vsi drugi ljudje podvrženi slabostim in napakam, zato s veseljem in hvalnostjo sprejemamo vsako konstruktivno kritiko, navodila, nasvete, in sploh vse dobro, ki ima namen pospešiti delo za tukajšnji Slovenski Dom, dokler je vse to v okvirju tolerance in resnice. Kadar pa nekdo prekorajši meje v tem oziru, skrivaj za tujimi imeni, kot to dela imenovani Spartak potem to ni več kritika, ampak zahrbtno napadanje in obrekovanje.

Zamehovovalni, poniževalni in norčevalni ton, katerega se poslužuje v

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročnina \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški socialistični list v Ameriki. Mnogo slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročnino zanj sprejema "Proletarec".

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN and SURGEON

Office hours at 3724 W. 26th Street

Tel. Crawford 2212.

1:30 — 3:30 — 6:30 — 8:30 Daily

at Hlavaty's Drug Store

1858 WEST 22ND ST.

4:30—6:00 p. m. daily.

Except Wed. and Sunday only by appointments.

Residence Tel.: Crawford 8440.

HILLQUIT BO GOVORIL V CHICAGU

V sredo 19. marca ob 8. zvečer bo govoril v Douglas Park auditoriju na So. Kedzie in Ogden Ave. predsednik socialistične stranke Morris Hillquit.

Morris Hillquit je bil med prvimi, ki je s svojo taktiko začel navajati ameriške unije na pota samostojne politične akcije.

in LaFollettova kampanja l. 1924 je bila največ posledica njegovih prizadevanj.

Njegov cilj je organiziranje ameriških unij in delavstva v obče v enotni delavski stranki s socialističnim programom. Kakor ni bil sezidan Rim v enem dnevu, tako bo tudi to delo vzelo mnogo časa, toda rodi uspehe.

Jugoslovanski delavci, pridite omenjeni večer v veliko dvorano delavskega liceja na Kedzie in Ogden ulicah, da čujete govornika, ki je od svoje rane mladosti aktiven v socialističnem gibanju.

Frank Novak.

Ako želite prevzeti zastopništvo "Proletarca", prodajati zanj knjige in mu nabirati oglase, pišite upravništvu za polajnila.

Iz Collinwooda, O.

Zedinjene države ne priznajo Sovjetske Rusije, toda ameriški trgovci priznavajo sovjetsko zlato. Sprejemajo sovjetske trgovske komisije, sovjetske inženirje in zastopnike, če se od njih nadajajo naročil. V New Yorku ima sovjetska vlada poseben trgovski biro, Amtorg, ki posreduje v oddajanju naročil med sovjetsko vlado in ameriškimi kapitalisti. Texas pošilja v Rusijo za \$25,000,000 bomba. The Allis Chalmers Co. v Milwaukeeju ima od Rusije naročilo za \$5,500,000 traktorjev, skupna ruska naročila za traktorje v Zed. državah pa znašajo nad \$25,000,000. Naročenih ima tudi 17,000 plugov in veliko drugih poljedelskih strojev ter orodja. V letih 1928-29 so prejele firme v tej deželi za \$30,000,000 ruskih naročil.

Thomas D. Cambell iz Montane, ki je agrarni svetovalec sovjetske Rusije v Zed. državah, pravi, da ne bo iznenaden, ako sovjetska Unija potroši v prihodnjih 10 letih pet sto milijonov dolarjev v tej deželi samo za poljedelske stroje. Njeni načrti za moderniziranje poljedelstva na bazi socializacije so velikanaki.

Dasi sovjetska vlada od ameriške ni prizn

PAPEŽ POSTAJA GLASAN

Rimski papež se smatra za božjega namestnika na zemlji, za vidnega poglavarja vsega krščanskega sveta, četudi ga velika večina ljudi ne priznava za svojega vodnika.

Vatikan, kjer stoji naslednik sv. Petra in mnogih papežev, ki v zgodovini nimajo lepega slovesa, ima spreten, trehnan propagandistični aparat in velika denarna sredstva. Papeževa diplomacija ima za seboj dolgo zgodovino in tradicije. Služi reakciji, ta pa jo zalaga z denarjem; verniki sami ne bi zmogli bremena, kajti cerkev, — četudi trdi, da zastopa kraljestvo, ki ni od tega sveta, je v praksi vendarle strogo posvetna in se peča s posvetno politiko.

Nedavno si je papež dal nalogo rešiti pravoslavno cerkev v Rusiji. Ta njegova poteza je bila le malo narejena zato, da se brani zatirano cerkev pred boljševiki, ampak največ vsled političnih ozirov.

Bolj verskega značaja je morda zadnji papežev govor pred postnimi pridigarji, katerim je pravil o sprjenosti otrok v Zedinjenih državah, ki ne ubogajo staršev, ki se udajajo razuzdanemu življenju in rušijo temelje morali.

Ameriška mladina ni v splošnem nič bolj "pokvarjena" kakor je v Italiji ali Španiji, ki sta stoddostno katoliški deželi. In v kolikor ni taka kot bi morala biti, niso vzrok starši, nego tisti sistem, katerega sveti oče prav rad brani in zagovarja. Mladino se navdušuje za klanje v vojnah, kaže se ji ničvredne filme, ponuja se ji v tem profita lakomnemu sistemu nešteto slabih vzgledov — in cerkev jih ne obsoja. Pač pa obsoja socialistično gibanje. Katoliški in ostali krščanski svet poziva sveti oče v boj proti njemu. Prav je dejal metropolit Sergij v svojem odgovoru papežu, da se bi Krist sramoval družbe, s kakršno občeje in jo hvali njegov "namestnik" v Rimu.

MALI IN VELIKI TATOV

V Buffalu, v državi New York, je policaj ustrelil 17-letnega fanta, katerega je zasačil v neki trgovini pri tatvini. Vzel je hleb kruha, katerega ni prinesel domov, kajti odpeljal se ranjenega v bolnico, kjer je kmalu podlegel, kruh pa pridržali v dokaz o njegovi krivdi.

V preiskavi se je dognalo, da na njegovem domu vlada glad. Fant se je odločil, da vzame kruh, ker ni imel denarja, da ga kupi. Ni bil tat po poklicu, kajti ako bi bil, ne bi plačal z življenjem za hleb kruha.

To ni osamljen slučaj. Precej pozornosti je vzbujal v Chicagu podoben dogodek. Družinski oče je malo pred zadnjim božičnim praznikom ubil okno mesnice, vzel naglo purana in zbežal. Strel stražnika ga je vrgel na tla. Purana so vrnili mesnici, moža pa poslali v bolnišnico, kjer je po več dnevih muke podlegel rani. Dobri ljudje so njegovi družini poslali potem kar šest puranov in drugih jedil, ali tek jo je minil, kajti prepekljali so ji tudi truplo moža, ki je dal življenje, da bi ji preskrbel kosilo.

Nekje v Michiganu je bil obsojen črnc, ker je ukradel kračo, do dvajset let zapora. Tisoče ljudi je v ječah za primeroma majhne prestopke, medtem ko so veliki tatovi na prostem in v višji družbi večinoma "prominentni" ljudje. V razredni družbi je tudi justica razredna. Velike grafterje in goljufje, ki štejejo svoje transakcije v stotisoče dolarjih, protektira, male preganja in zapira.

Samomori v morju "prosperitete" naraščajo

Vsi dnevniki v velikih mestih prinašajo pogoste vesti o samomorih. Ta in ta se je ubil s skokom skozi okno, ali se vtopil, ustrelil, zadušil s plinom. Za vzrok je navedena brezposelnost. Ni zasluzka, bolezen v družini, glad, prezebajo, lov za delom je neuspešen, pa sledi tragedija.

Norman Thomas, ljubljeneec mladine

Norman Thomas, socialistični kandidat za predsednika Zed. držav leta 1928, deluje mnogo med mladino. Thomas je eden voditeljev Lige za industrialno demokracijo, v kateri so aktivni mnogi socialistični intelektualci in visokoolci. Na zadnjem banketu te lige v Chicagu, na katerem je bil Thomas glavni govornik, je bilo okrog 900 ljudi. Na tej sliki je Norman Thomas in pa skupina dijakov ter dijanek North Division višje šole v Milwaukeeju. Norman Thomas, čigar dom je v New Yorku, ima devet otrok. Na sedanji govorniki turi ima Thomas povsod veliko udeležbo. V teku nekaj let je postal on glavni predstavnik socialistične stranke.

AMERIKA—PARADIŽ ZA ŽENSKO

Dr. Pavel Brežnik, ki je bil prošlo leto na obisku v Ameriki na povabilo Carnegiejeve mirovne ustanove, je priobčil v ljubljanskem "Jutru" svoje potopise. V enem članku opisuje, da v Ameriki ženska gospoduje in da je moški njen suženj. Članek tu ponatiskujemo, čitateljice pa naj same napravijo sodbo, v koliko spadajo v kasto vsemogočih Amerikank, ki imajo moške popolnoma pod svojim vplivom. Ako bodo sklenile, da se ta sodba njih ne tiče, tedaj je mogoče, da je dr. Brežnik bil preveč v krogih "boljše" družbe, oziroma je premalo pogledal v tiste ameriške plasti, v katerih nimata ne moški ne ženska nobene odločujoče besede, daji po svoji krivdi.

Zedinjene države so zrastle fine ni nikoli imela prilike, da na popolnoma drugi podlagi kot Evropa in zato se Evropeu zdi, da mora vse življenje tamkaj biti drugačno kot doma. V neki meri je to res, toda če natančneje in dalje časa motrimo ameriško življenje, opazimo, da je v bistvu vendar precej isto kot tostran "velike luže".

Najbolj čudno se zdi "greenhornu", ki je prestopil prag obljubljenega dežele dolarjev, razmerje med spoloma. Ženska je v Ameriki vsemogoča, moški sploh nima besede. In kot se tuje Američani priljubijo s svojo delavnostjo, energijo in voljo, ki ustvarja kolosalno in bogato državo, tako ne more razumeti, da so ti moški, ki izgledajo tako zdravo in samozavestno, popolnoma pod ženskim vplivom. Amerika je res raj za ženske. V zasebnem in javnem življenju, doma in na cesti, povsod takoj spoznate, da ženska vlada in da je moški naravnost njen suženj. V Evropi gledamo na take razmere pomilovalno ker stojimo na stališču ravnopravnosti spolov.

Američani imajo o tem druge pojme. Mož je tu, da pridobiva dolarje. A to še ni dovolj. Kolikor mu je njegovo delo izven hiše dopušča, mora opravljati tudi hišna dela, da s tem dvori kraljici svojega doma. Moški kuha zanj in poimiva posodo, neguje otroke in hodi na trg in v prodajalne nakupovat hrano in hišne potrebščine. Če bi šlo, bi se otroke rodil, tako da milostiva gospa ne bi imeli prav nobenega dela in sitnosti v tem življenju. Ideal žene je, nič delati in čim boljše in zabavneje živeti, dolžnost moža pa je, da ji to preskrbi in odstrani iz življenja vse, kar bi ji ne ugajalo.

Da je mož tako pod komando, se da predvsem razložiti iz tega, da je nad devetdeset odstotkov učiteljev v Zedinjenih državah žensk in tako pretežna večina ameriške moške mladine ni nikoli imela prilike, da bi vzgajal moški. Vpliv ženske vzgoje ostane skozi vse življenje. Vzrok temu, da je tako malo moških učiteljev, je pa ta, da so zelo slabo plačani.

Ženske igrajo velikansko vlogo v političnem življenju in imajo tudi na volitve vpliv, ki vedno narašča. Pred sodiščem navadno moški ženski podleže, čeprav je resnica na njegovi strani, kajti občinstvo in sodnik pod vplivom občinstva so vedno na strani žene.

Kako sodijo ameriški sodniki v slučajih razporok, nam kaže sledeče poročilo v San Franciscu izhajajočega francoskega dnevnika Courrier du Pacifique od 10. oktobra 1929:

"V nekem dnevniku, ki izhaja na vzhodu, čitamo, da je sodnik brez obotavljanja izrekel razporoko v korist ženi, ki je položila na sodno mizo dnevnik svojega zakonskega življenja. Razumeli bomo odločitev tega sodnika, če prečitamo dramatski popis življenja teh dveh zakoncev. In vendar je začetek prav dober:

15. januarja 1909. John me imenuje svojo dragico.

19. julija 1909. John kritizira okus mojih keksov.

15. septembra 1910. V najinem avtu najdem lasnico, ki ni moja.

15. oktobra 1919. Prohibicija je sprejeta. Hura!

18. januarja 1925. John je začel piti.

19. januarja 1925. Proti vsem svojim dosedanjim navedam je John dejal, da se mora vrniti v svoj urad, ki je dve milj od najinega stanovanja.

20. januarja 1925. Pogledam na avtomobilov števček: voz je večeraj napravil sedemdeset milj več kot po navadi.

21. januarja 1925. John pijančuje vedno hušje.

17. julija 1927. V najinem avtu najdem lasnico, ki ni moja.

20. junija 1929. Prodaj vse lasnice, ki sem jih našla v na-

jinem avtu in dobim zanje 300 dolarjev. S tem denarjem bom plačala razporoko.

1. avgusta 1929. Najdem zopet lasnico v avtomobilu.

10. avgusta 1929. Ne najdem več Johna."

Pretirano oboževanje ženskega spola je privedlo do običajev, ki se nam zdijo smešni. Kadarkoli pride na primer dama v družbo, morajo vsi moški vstati in toliko časa stati, dokler dama ne sede. Predstavljajte si družbo desetih moških. Pride dama, gre k enemu in želi z njim govoriti. Pri nas bo vstal in se z njo pome-nil. V Ameriki pa ne. Tam morajo vstati vsi in toliko časa stati, dokler se ji poljubi. Če tega ne store, je dama smrtno razžaljena, kajti s tem ji poka-žejo svoje zaničevanje. Pre-mnogokrat sem opazoval to na-vado v hotelih in tudi na ladji.

Strogo je prepovedano, na-govoriti tujo damo na cesti. Če to riskirate, boste slabo nalete-li. Ponovno so mi znanci pri-povedovali, da je v takem pri-meru dama začela klicati straž-nika. Tu je treba hitro pobra-ti pete in izginiti v množici, kajti če vas dobe, vas zapro za nekaj dni ali še več, ali vam pa nalože globo, ki je prav občut-na, 25 ali 50 dolarjev je v ta-kem slučaju malenkost.

Prepovedano je tudi ženske pozdravljati. Šele če vam ona pokima in vam da s tem dovo-ljenje, da jo smete, pozdraviti, lahko dvignete klobuk. V dvi-galih v hotelih in nebotičnikih sem opazil, da so vsi gospodje sneli pokrivalo, če je vstopila dama. Jaz sem seveda hitro storil isto, kajti v nasprotnem slučaju človek lahko riskira, da mu gospodje zbijajo pokri-valo z glave, ali ga pa pri na-slednjem postanku dvigala vr-žejo ven. V največje čudo sem pa enkrat opazil v dvigalu, v katerem sem bil s tremi gospo-di, da so niso odkrili, ko je vsto-pila neka dama. Jaz se seveda zato tudi nisem odkril, toda z največjim zanimanjem sem o-gledoval damo in se spraševal, kaj je na njej, da ji ne izkaže-jo spoštovanja. Kljub temu, da sem jo dobro pregledal, ni-sem našel na njej nič izredne-ga. Bila je elegantno obleče-na in, pri moji veri, podobna vsem drugim Američankam. Stvar je bila zame uganka, kaj-ti oni trije gospodje s kateri-

mi sem bil skupaj v liftu, ni-kakor niso izgledali kot neote-sanci, temveč kot pravi gentle-mani. Zvečer sem vprašal ame-riškega znanca, naj mi raz-reši to uganko. Smejal se mi je na ves glas, rekoč:

— Saj to ni bila nobena da-ma, to je bil flapper.

— Kaj, fla ...

— Flapper. Ne veste, kaj je flapper? Ce ste že kdaj bi-li v Parizu, boste vedeli, kaj je midinetka. Pri nas imenujemo midinetke flappers. In te ne štejejo kot dame.

— Toda jaz nisem mogel spoznati, da ne bi bila dama.

— Vi seveda ne, ker ste "greenhorn", toda Američan vidi na prvi pogled, ali ima pred seboj damo ali samo kakšnega flapperčka.

Na to nisem nič rekel, toda na tihem sem se vprašal, zakaj v tako demokratični državi žena, ki ves dan dela in si pošte-no služi kruh, ni dama, medtem ko ono, ki vse svoje življenje samo lenuhari in zapravlja do-larje, katere služi v potu svoje-ga obraza njen mož, vsi sma-trajo za damo.

Na potovanju po Zedinje-nih državah sem bil v teku dveh mesecev pri najmanj dvajsetih uradnih obedah, to-da najbolj čudno se nam je vsem evropskim publicistom zdelo, da se teh obedov ni-koli ni udeležila nobena dama. Z damskim svetom sploh nismo prišli v dotiko, kot bi bili Ame-ričani Turki in nam svoje že-ne skrivali. Enkrat sem se le vprašal predsednika neke veki-ke industrijske družbe, ki je sedel pri takšnem zelo oficie-lnem obedu poleg mene — priredila ga nam je trgovska zbornica in udeležil se ga je sam guverner — ali kdaj pri-stojujejo dame oficelnim o-bedom.

— Nikoli, se je oglasil od-govor. Gotovo se temu čudite, kaj ne? Vem, da v Evropi so-prog pride tudi na uradne ban-kete navadno z ženo, toda v Ameriki se to nikoli ne godi. Moški imamo pojedine zase, ženske pa v svojih klubih zase.

10. avgusta 1929. Ne najdem več Johna."

V javnem življenju sta pri nas oba spola popolnoma ločena in se ne brigata drug za drugega. Edino v New Orleansu, ki je itak še pol francosko mesto, se nam je pripetilo, da nam je predsednik dnevnika, ki nas je povabil na večerjo, predstavil svojo odraslo hčerko in je ta predsedovala večerji, toda to je bilo v zasebni hiši.

V nekem drugem mestu so nam pri oficijelni večerji pred-stavili tri dame. Prva je bila soproga nekega gospoda, ki je bil tudi povabljen, če se ne motim, novinarja, druga je bila operna pevka in tretja tudi iz najboljše družbe.

— Prvič, da so dame v druž-bi, mi šepne po rusko moj ko-lega iz Rige.

Zgodilo se je pa nekaj čud-nega. Ko smo sedli za mizo, vsak na mesto, kjer je ležala vizitka, zapazimo, da so tri da-me sedle zase na konec mize in da je bilo med sedeži gospodov in dam najmanj pet stolov praznih, tako da smo bili po-polnoma ločeni. Nihče izmed nas si seveda ni upal vprašati, zakaj sede dame zase, in še danes nam je vsem ta stvar u-ganka. Zares čudne navade. Po večerji so dame zapele ne-kaj lepih pesmi s spremljevan-jem klavirja in odšle.

Kot so Američani simpatični, večinoma zelo prijazni lju-dje, tako izgledajo njih žene večinoma brezobzirne, hladne in zato nezanimive. Premno-gokrat ima človek vtis, da so lutke. Napačno bi seveda bi-lo, če bi smatrali vse Ameri-čanke za ženske, ki nočejo de-lati, ki se samo zabavajo in ki izdajajo denar za toalete in kratak čas. So ženske, ki vo-dijo velika podjetja in igrajo v trgovskem svetu enako važno vlogo, kot moški. Treba bi bilo delj časa živeti v Ameri-ki, da bi bilo mogoče prodreti v razmerje moškega sveta do ženskega in pravilno soditi ta-mošnjo razmere. Morda bi po-tem človek prišel do drugega zaključka kot oni Francoz, ki je napisal besede: Femme américaine, face de poupée, âme de manœuvre (Ameriška ženska ima obraz lutke, a dušo manikire.)

VŠČIPCI

CANKARJEV SPOMENIK.

Torej kralj Peter I. Veliki Osvoboditelj dobi spomenik v Ljubljani. Denar prihaja skupaj brez velikega truda. Tudi Ivan Cankar je skušal biti VELIKI OSVOBODITELJ naroda hlapcev in klečepalcev. Spomenika iz bronze še nima, le kamen za podstavek imajo že pripravljen na Vrhniki. Radi spomenika pa se zelo kregajo, medtem ko so za Petrovega in Napoleonevega v Ljubljani bili vsi složni. — Kurent (brez gosli).

VPRAŠANJE MILWAUŠKEGA DOMA.

Vprašanje milwaškega doma ni filozofija, ne socia-lizem, ne J. P. Z. S., ne Staut ali Cene, ne Fr. Novak, ne pogrebnik, pač pa je vprašanje izvedljivosti in ne-izvedljivosti načrta. Ali je v naši naselbini dva tisoč-rojakov, ki bi dali vsak povprečno po \$50, skupaj \$100,000? Ali je sedanje stavišče na pravem mestu? Se bo dom izplačeval? To so vprašanja, in če smo za razpravo, dotaknimo se jih! — Milwačan.

NI LAHKO DELO.

Pri "Prešernu" so spoznali, da ni tako lahko pri-re-jati koncerte in predstave, kakor pa piske zabave v bezmentu po sejah direktorija "Svobode" v njenem hedkvodru. — JR.

KJE SO PRIŠTAŠI?

Lahko se je pohvaliti — na plesni zabavi tega in tega našega društva smo imeli sijajno udeležbo! Se-veda, plesalo in pilo se je, pa bilo že v bezmentu ali zgoraj. Privabiti tiste ljudi na kulturno priredbo pa ni lahko stvar, tudi če se vrši na pustno nedeljo. — JR.

"SLOVENSKI" PARK.

V metropoli imajo Slovenci priliko dobiti v enem parku kos zemlje, ki jo lahko spremenijo v slovenski ali pa jugoslovanski park, če si ga sami opremijo in oskrbe za ureditev. Meni se zdi to silno neumna ideja. Jerry Pengov.

VPRAŠANJE OGLASA.

SSPJ. je odklonila dati oglas v Ameriški družinski koledar, dala pa ga je na svoji prošli seji gl. odbora čikaški "Svobodni" na posebno priporočilo dr. Kerna, ki je izvajal, da bo oglašanje v "Svobodni" koristilo SSPJ. Zelo dvomim, da je dr. Kern v tem slučaju res mislil na interese SSPJ., pač pa na interese tistega lista o katerem sam ve, da ga tudi dober zdravnik več ne ozdravi. — A. P., član druš. št. 1 SSPJ.

SLOVENSKI DOMOVI

Naše naselbine imajo že mnogo zgrajenih dvoran, veliko pa jih je še v oblikih in prerekanju. Nekaj jih je že propadlo, eno so dogradili le par čevljev viso-ko (Eveleth), nekatere pa so na robu propada. Ahihar.

PRAVA NOVIC

V Penjinsku v Sibiriji je padel na tla meteor, ki je ubil 130 severnih jelenov. — Novičar.

GOSPA, KI SE KREGA Z ISTINO.

Gospa Lavrič z Blue Island Ave. konstatira v "Svo-bodi", da ima naročenih pet listov, pa nobeden toliko ne berači kakor "Proletarec" Ona "Proletarca" nima, in tudi berači mše nikoli ničesar pri nji. "Proleta-rec" sploh ne berači, pač pa prosjači "Svoboda", ki prodaja "delnice" in obljubljuje "dividende" Dividend seveda nikdar ne bo. Naivneži ki so ji dali po \$25, \$50 in več dolarjev, so ob njem, in Kopal, ki je v imenu gospe z Blue Island Ave. napisal tisti dopis, se je za-vedal da laže, toda se tolaži, da se on vselej laže za dobro stvar—to se pravi, za svoje koristi in svobodno inkorporacijo. — Tone Pč.

MIROLJUBNI MISIJA.

Prišel je med nas miroljubni Misijski, da delal v Collinwoodu bl. slogo in mir. Je pridigal in pisal, izdal cirkular, in vse kar je storil, izvalo je neslogo, prepir. Harmonika.

TUDI VI STE KRIVI!

Jaz sem vedno s socialisti, toda priznati morate, da ste za marsiškano razpizdijo tudi vi krivi. In marsi-kakšen poraz doživite valed svoje "taktike". (Če to priobčite naj bo podpis, "Vaš prijatelj").

KAKO NAJ SI POMAGAJO DRUŽINE?

Do šest milijonov delavcev brez dela v tej deželi. Stotisoče med njimi imajo družine. Kako naj jim po-magajo? Kje je sedaj mladost urednika glasila raz-padlega bloka? — Radovedo.

ŠE ENO PITANJE O FONDU.

Ali bi hotel Andrej Kopal pojasniti društvu SNPJ. v Chicagu, koliko je imel dohodkov orkester SNPJ., koliko podpore so mu dala društva, in kakšni so ra-čuni njegovih priredb? In ali bi hotel pojasniti, čemu je zborovodja grozil s "tožbo" jednoti? Koliko je raču-nal zase tajnik tistega orkestra SNPJ., ki ga v praksi nikoli ni bilo—namreč orkestra? Mar ne bi bila društva upravičena do računov? — Eden, ki bo še nekaj zagodel.

SAMO IME NE ZADOSTUJE.

Ime "Sloga" še ni dovolj za slogu. To je izprevi-dela še vsaka "Sloga". — Filozof.

BANOVEC BO PEL PRI SV. ŠTEFANU.

R. Banovec v "A. Sl." po njegovem prihodu v Ame-riko niso hvalili. Rajše so priobčevali članke z namigavanji proti njemu, in celo brez napadov ni bilo. Sedaj mu v fari sv. Štefana prirejajo koncert.—Pika.

KAJ POČNEMO V PITTSBURGHU?

Bratje in sestre, rojaki in rojakinje, jaz res ne vem, kako naj odgovorim na gornje vprašanje. Morda veste vi? — Pittsburska cekarica.

LUBEZEN DO BLAGAJNE.

(Pesem, ki jo tu zlagam je posvečena vsem, ki so mislili zajemati z veliko žlico.)

O, preluba ti jednota, kako zate gorim! Pusti, pusti me k blagajni — mar ne vidiš da od kopnenja kar kopnim?!

Živko Pintar.

NOVICA IZ EDITORIALA.

Socialistični blok na konvenciji SNPJ. je zavrgel re-solucijo, ki je protestirala proti diktaturi v Jugoslaviji, piše A. K. Najhušji glasniki proti dotični resoluciji so bili člani bloka, ki so določili A. K. za urednika jed-notinemu glasilu. Izven hrvatske komunistične sku-pnine so vsi glasovali proti nji. Porazili so jo torej v glavnem isti ljudje kakor resolucijo za delavski kole-gij v Brookwoodu.

SRAMEŽLJIV FILOZOF.

Čikaška univerza je produciralna filozofa, ki je tako sramežljiv, da v Art institutu gleda le oblečene kipe in pa mumijske. Še celo nad "Družinskim koledarjem" se zgraža, ker ne prinaša samo slik iz pobožnih pil-dkov. Kdo si bi mislil, da je fant tako "aklihi" kadar piše o slikah v cajtange. — A. S-r.

PAVEL DOROHOV:

Prevedel Ivan Vuk.

SIBIRSKI PUNT

Ruski roman iz dni državljanske vojne

(Nadaljevanje.)

"Ako misliš, da ti bo s tem lažje..." Sedla sta na priče in šepetala neslišno. Vera pokliče Petruhina k sebi in mu nekaj zašepeta.

Petruhin stopi k vratom in reče zunaj stoječemu vojaku:

"Paznik!"

"Kaj je?"

"Tu je žena. Pusti jo ven."

"Imate v celici posodo?"

"Ali ona je ženska?"

"Ženska! Ali ni vseeno? Pri vas so vendar vsi enaki!"

Pogleda skozi okence.

"Ne sramuj se, srček, tam v kotu je posoda!"

Po noči, ko leže v celico težak, grozničav spanec, se slišijo zunaj na hodniku glasni, odmevajoči koraki. Puškina kopita udarijo na kamenita tla. Odmikajoči se zapah škrtja.

Ta šum dvigne vse, kakor na peresu.

Sergej se prime s tresočimi rokami za Andrejeviča.

"Stric, bojim se!"

Častnik se pojavi s spiskom v rokah. Odpeljejo petero rdečearmejevcev.

V celici jih je ostalo petintrideset...

Globoka tuga zveni v glasu Salomona:

"Ne gre za me, Vera... strašno, ako pomislim na tvoje življenje. Tako lepo bi lahko bilo!"

"Dragi, tudi sedaj je lepo. Bila je sreča v borbi in sreča v našem osebnem življenju."

Hvaležno stisne roko Veri.

"Vera, ljubljena..."

Predno je nastala noč, odreže Vera svoje težke plave kite.

"Sodrug! Kdor pride živ od tod, naj to izroči moji materi."

Po noči zopet odmevajo koraki po hodniku. Zapah škrtajo.

V spisku so:

Salomon Lobowsky, Aleksej Petruhin, Vera Gnevenko, Aleksej Saharov, Pavel Morozov.

"Pripravite se!"

Roka Vere zadrhti v Salomonovi. Nato se obrne k častniku in reče mirno:

"Dovolite, da zapojem!"

"Bo šlo tudi brez pesmi!"

Povesi oči, ne pogleda je.

Vera pritiska svojo glavo na Salomonove prsi. Tih začne peti. Kakor stepni veter, ki šumi preko trave.

Častnik dvigne roko. Hoče nekaj povedati. Ali ne pove.

Vera poje.

Glas njen je poln, narašča v zvoneče srebro. Vojaki pridržujejo dihanje, stoje kot začarani. Mislijo na otroška leta, na ostarele mamice, na svoje otroke, na žene, ostavše v vaseh! Na gozdove, polja in gore.

Trepetajoče umolkne poslednji strasten zvok, bolečine polno slovo od življenja. Srebrne strune se raztrgajo, plačejo.

Nekdo hripavo vzdihne. Neka roka udari po puški. Častnik se zave, postane zopet robat.

"Marš, brž! Kaj pomenijo te ceremonije! Ali bo...!"

Ona zašepeta Salomonu:

"Mirna sem! Zbogom!"

Odrta se od njega.

"Pojdimo!"

Prime Salomona in Petruhina za roke. Tudi Saharov in Morozov store isto.

Zapah na vratih zaškrtja, se zapahne. Koraki umolknejo.

"Striček, striček, kaj je?"

Andrejevič gladi nežno mladeniča po laseh. Ali tudi njegove čeljusti šklepetajo in leva obrv vtrepeta...

"Sodrug! Čuden san sem sanjal!"

Gnjetejo se okrog priče mladega Sergeja.

"Bilo je, kakor da sedimo v neki trdnjavi. Okrog visoko, dvijo zidovje. Zdi se mi, da naš je bilo mnogo. Trdnjavo je oblegel sovražnik. Glasni udari se slišijo skozi zidovje. V steni so velika, železna vrata, kakoršne imajo cerkve. Tik ob vratih sem stal in sem slišal, kako trka. Naenkrat se tiho, brez šuma odpro in nekdo se prikaže v obleki — bil je videti tak, kakor predstavljajo svete bojevnike. V eni roki je vojščak držal meč, v drugi pa križ. Planil sem nanj, zgrabil ga sredi pasu, dvigal ga visoko in ga treščil ob zid. In zidovje se je naenkrat porušilo s strašnim truščem. Tedaj se vzbudim. Ali zopet zaspi in sanjam drugi sen. Bilo je, kakor da stojim na nekem kraju, ki tako izgleda kakor slike, na katerih sta Adam in Eva naslikana. Stirje smo. Ali ne smejte

se, sodrug! drugače ne bom dalje pripovedoval."

"Zakaj bi se smejali. Le pripoveduj, Sergej!"

"Vsi smo klečali. Bilo je, kakor da smo vsi znanci, ali po obrazu ne poznam nobenega. Vsi smo bili v oblekah, kakor svetniki. Najprej stoji Nikita Ivančič — vsi ga poznate. On edini stoji, mi drugi pa vsi klečimo. Poleg Nikite Ivančiča je žena. Obraza ji ni videti, ali okrog njene glave je kakor svetniški sijaj. Vsi smo peli Internacionalo. Ali ne besed, nego samo melodijo. Takega petja še nisem slišal. Ah, ne morem vam dopovedati, kako je bilo lepo! Srce se mi je stiskalo in sem se prebudit."

Sergejev obraz je blede in zamaknjen. Čudovite temnorjave oči blišče. Andrejevič hodi razburjen gor in dol.

"Ah, dečko, mladič, to so čudovite sanje. Neumne sanje, bedaste sanje in vendar čudovite. Ah mladič, dečko!"

Prsa so bila prepolna. V grlu je stiskalo. Z rahlo drhtečim glasom zapoje:

"Vstanite sužnji iz prokletstva..."

In naenkrat popade mogočno prekipavo, joče veselo vse jetnike. Zmagoviti krik se razlega po celici:

"Za internacionalo sleherni zvesto stoj!"

Trideset glasov se je zljilo v silno pesem. Muke, zasmehovanje, smrt, vse pretrpe za isto veliko idejo, ki sije vsakemu kot bleščeča zvezda.

"Molčite, prokleta sodrga!"

Straža dirja po hodnikih, puškina kopita bijejo ob tlak, ključavnice hrešče.

"Ne boste molčali?"

Kamene stene se porušijo, ni več železnih vrat, dalje, vedno dalje prodira zmagoslavni krik po hodnikih in dvoriščih:

"In to je poslednji odločilni naš boj..."

Zapah škrtajo. Težki koraki udarjajo. Puškina kopita tolčejo.

"Molčite, ali streljamo! Vragovi prokleti!"

Andrejevič stoji visoko vzravn na pričaj. V navdušenju, ves preteč. Poleg njega Sergej z bleščečimi temnorjavimi očmi.

"Streljajte, rablji!"

Streli. Puškina kopita delujejo...

Dva mrtva, osem ranjenih...

Andrejevič se vzbudi v temni celici. Vse telo, glava, vse je pekoča bolečina. Potiplje glavo. Na prstih je gosta, lepljiva tekočina.

"Kri."

"Stric, striček," kliče poznan glas. Neka roka se prime za ramo Andrejeviča.

"Striček, vzbudi se. Jaz sem, Sergej!"

"A, Sergej! Dragi mladič!"

Naenkrat se vzpomni vsega, kar se je zgodilo v celici.

"Ali smo v temnici, Sergej?"

"Ne vem, striček, zapri so nas."

"So te pretepali?"

"Ne preveč. Ali tebe so silno bili."

Andrejevič se poskuša smehljati.

"Nič ne de. Bo že zacelilo!"

V temi je izginil čas. Dan in noč — vse je bilo enako.

Sum nekih vrat, ki so se odpirala, je prekinil moro, ki je tlačila prsa. Na stropu se je pokazovalo motno rdeče svetlo svetilke.

Andrejevič obrača težko glavo.

Stirje. Eden sune Andrejeviča.

"Zvežite ga!"

Trije planejo nanj in ga zvežejo z vrvmi.

"Strahopetci. Mrliča se bojite?"

Težak škorenj ga zadržuje.

"Molči!"

Vzdigne ga in vlečejo ven.

Sergej plane za njim.

"Vzemite tudi mene; Tudi mene!"

"Boš že dočakal svojo uro!"

Čevlji ga sune nazaj.

Sergej se zgrudi nezavesten na lepljivi tlak...

Andrejeviča vržejo v latrino na tla, na zamazano, s sečjo namočeno.

Bilo mu je vseeno, kaj naredi z njim. Samo brž, brž!

Ali ko se sklonijo čezenj in mu jamejo z dolgo brisačo vezati usta, spači strašna slutnja njegov obraz. Tako smrt storiti — v smrdečem zraku se zadušiti! Obupno se je premetaval.

"Mm, mm, mm..."

"Aha, to ti ne ugaia! Rajše bi pel Internacionalo?"

"Vtakni ga v luknjo!"

"Z nogami naprej!"

"Ne gre. Luknja je preozka!"

Odnesejo onesveščenega nazaj v temnico...

(Dalje prihodnjič.)

Vdova Rošlinka vabi Janeza na božjo pot

Kakor se še marsikdo spominja, so zaljubljeni v starem kraju zelo radi šli na božjo pot, posebno še kam daj, da je bilo treba druge prenočevati. Tudi vdova Rošlinka je prišla tako veselje, pa je s pomočjo mešetarja Balantača nagovarjala fanta Janeza, da naj gre z njo. Pripravila je fino pečivo za na pot, čakala Janeza, ta pa je rajše šel in se ženil pri njeni hčeri.

"Dobila ga bom, pa naj stane karkoli," pravi po ljubezni hrepeneča Rošlinka, in tako kujeja z Balantačem načrte naprej. Kako se vsa ta stvar izteče, boste videli v nedeljo 30. marca v dvorani ČSPS. v Chicagu, ko dramski odsek kluba št. 1 vprižori komedijo "Vdova Rošlinka". Vstopnice v predprodaji so po 75c.

Nov angleški prevod "Hlapca Jerneja"

V založbi knjigarne John Rodker v Londonu je izšel angleški prevod Cankarjevega "Hlapca Jerneja in njegove pravice" pod naslovom "The Bailiff Yerney and His Rights". Zanimivo pri tej knjigi je to, da jo je poangležila iz slovenske Francozinja ga. S. Jersova. Prevedla je "Hlapca Jerneja" tudi v francoski jezik. Njen angleški prevod je pregledal univerzitetni profesor Sewel Grant, uvod (angleški) pa je napisal Janko Lavrin.

Prvo oceno tega dela je prinesel "The Daily Telegraph". Kritiki pravi, da je uvod profesorja Lavrina "najboljši del te knjige" in ugovarja Lavrinovemu mnenju, da so Cankarjevi spisi mojstevstvene... med najvišjimi deli slovenske proze. Pravi, da "Hlapec Jernej" vsebuje malo tega, kar bi zaslužilo tako hvalo. V njem se očitujejo "razočarane aspiracije slovenskega naroda pod avstrijsko upravo". Tako delo lahko vse izgubi v trenutku, ko je presajeno iz domačih tal... Lepota Cankarjeve proze, ki jo profesor tolikanj hvali, ni preživela preveda, a predmet je tak, da more imeti stvarno globoki vpliv samo na narod, ki mu je avtor spisal to delo. Vendar se iz uvoda vidi, da je bil Cankar zanimiva osebnost, o kateri se bo slišalo kaj več, ko bosta prevajalca izvršila srenejšo izbiro." Kritiki "The Daily Telegrapha" je pokazal, da mu je povsem ušla socialna in človečanska nota, ki so jo v Nemci in Rusi dobro opazili, sicer ne bi fantaziral o "razočarane aspiracije".

BANOVČEVI KONCERTI

Koncerti Svetožarja Banovca so aranžirani v sledečih naselbinah: Chicago, Ill., 16. marca. Springfield, Ill., v nedeljo 23. marca.

Warren, O., v soboto 5. aprila. Herminie, Pa., v soboto 12. aprila. Cleveland, (Collinwood), O., v nedeljo, 20. aprila.

Chicago, Ill., v nedeljo, 18. maja. Orchestra Hall. Milwaukee Wis., v nedeljo 25. maja.

Calumet, Mich., v ponedeljek 2. junija.

Traunick, Mich., v soboto 7. junija. Ely, Minn., v nedeljo 15. junija. Duluth, Minn., v nedeljo 22. junija.

Kdor želi glede koncertov z Banovcem korespondirati, naj piše na naslov 6233 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

MLADENIČI - MOŽJE!

Obleka po vaši meri. Mi vam izdelamo obleko ali suknjo, da vam bo pristojala kakor rokavica na roki. ČISTA VOLNA SAMO \$25.00. Naročite si obleko ali suknjo pri nas. Delo jamčeno. John Mocnik 6517 St. Clair Avenue, CLEVELAND, O.

zočaranih aspiracijah" in pod. Sigurno pa je, da bo bistvo Jernejeve drame za Angleže, ki jim je pojem zasebne lastnine uprav v krvi in mesu, sila trdoreh, komentira "Jutro".

V Ameriki je prevel "Hlapca Jerneja" rojak Louis Adamc pod naslovom "Yerney's Justice". Knjigo je izdala Vanguard Press. Dobi se jo v knjigarni "Proletarca".

Zvočni film

Pred 25. let bi se človek čudil in strmel, a danes v dobi mrzlično razvijajoče se tehnike se mi zdi povsem razumljivo, da imamo zvočni film. Ideja ni nova, že v dobi prvega razvoja filmske industrije, v času trepetajočih in migljajočih filmov, ko so nas po vsaki predstavi še močno skelele oči, so že filmska podjetja delala poskuse s filmi, katere je spremljal gramofon, ki pa tudi ni bil še popoln. Največje težave je povzročala pri teh poskusih istočasnost ali sinhronizacija teka obeh aparatov. Glasba ali govor se nista vedno vjemala z dejanjem na platnu. Se izum elektrotehnike in svetlobno električne celice, uporaba obeh v radiotehniki, ki ju je radio-tehnika izpopolnila s tako bliskovito naglico, je pripomogel, da so se aparati za zvočni film povzpeli do današnje stopnje popolnosti.

Glede snemanja in projiciranja optičnih slik filma je vse pri starem. Optični del zvočnega filma se v ničemer ne razlikuje od nemega filma; celo slike so ostale iste velikosti.

Kako nastane zvočni film? Snemanje optičnih slik se vrši na enak način, kakor pri nemem filmu. Toda z filmsko kamero deluje sinhrono, t. j. istočasno aparatura, ki dojemata akustično plat dejanja in jo prenaša na filmski trak. To se vrši na sledeči način: Zvoke sprejema mikrofoni in jih pretvarja v električne toke. Ti se s pomočjo elektronek takoj nato močno ojačijo. Če bi jih v tem stanju dovajali zvočniku bi že slišali prvotni govor ali glasbo. Toda, ker hočemo

zvoke odtisniti na filmu poleg slik, jih moramo najprej še spremeniti v svetlobno energijo. V ta namen dovajamo mikrofonske toke iz ojačevalca v takozvano ultrafrekventno žarnico, ki ima lastnost, da njena svetloba utripa v istem ritmu in jakosti, kakor elek. tok, ki jo napaja. Zaradi tega je njena svetloba enkrat jača, drugič šibkejša in se prenaša potom raznih leč na rob filmskega traku. Na robu traka svetločutkega filmskega traku se ta svetloba odtisne poleg slike dogodkov, v obliki svetlejših in temnejših lis. Na ta način se zvok fotografira na filmskem traku. Osvetljeni film potem še razvijajo in kopirajo, pa je gotov za predvajanje.

Pri prociranju je treba svetlobne nihljaje zvočnega dela filma spremeniti nazaj v zvoke. V ta namen se uporablja fotoelektrična celica, pri kateri se s pomočjo svetlobe krmari el. tok, ki teče skozi njo. Ako namerimo tedaj skozi zvočni pas filmskega traku z lisami, ki jih je tamkaj zapustil žarek iz ultrafrekventne žarnice, oster pramen svetlobe na fotočelico, bodo lise na filmu žarek prekinile.

Sto izvodov za dva dolarja

V agitacijske namene pošljemo sto izvodov "Proletarca" za dva dolarja. Naročite jih, kadar imate večjo sejo, veselico, shod, predstavo ali kako drugo priredbo, in jih razdelite med udeležence s priporočilom, da naj se nanj naroče. Pošljite naročilo pravočasno!

TISKOVINE

SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA ATLANTIC PRTG. & PUB. CO.

2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Tel. Landale 2012

A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.

V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

Največji spomenik

IVANU CANKARJU

so knjige, pisane v njegovem duhu, po njegovih nazorih.

TAKE KNJIGE IZDAJA

CANKARJEVA DRUŽBA.

Štiri knjige, ki jih je izdala za leto 1930, so temeljni kamen živemu Cankarjevemu spomeniku.

Vse štiri knjige stanejo samo \$1.10

Zastopstvo v Ameriki ima "Proletarec". Pošljite naročilo čimprej.

ATERA knjiga je najpopularnejša med našimi priseljenci v tej deželi? Je jasno:

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR.

Ako letnika 1930 še nimate, ga naročite. Stane v platno vezan \$1. Ta knjiga je vredna mnogo več kot ji je cena. Ona je sama sebi reklama.

Izlet v Jugoslavijo

dne 9. maja tega leta z ekspresnim parnikom

OLYMPIC

veščim spremljevalcem. Originalne cene brez kakih doklad. Najboljši prostori v vseh razredih so že sedaj zagotovljeni za nas.

Nepozabite na

VELIKONOČNI IZLET

Največji parobrod na svetu MAJESTIC

odpluje iz New Yorka dne 4. aprila z več skušenimi spremljevalci za potnike. Na morju samo 5 dni in pol. Rezervacije za ta prvi izlet in za izlete v juniju in juliju sprejema

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVE.,

CHICAGO, ILL.

WM. B. PUTZ

Cicero's LEADING LARGEST OLDEST Florist

Cvetlice in venci za vse slučaje.

5134 W. 25TH ST.,

CICERO, ILL.

Tel.: Cicero 69. Na domu Cicero 2143.

Royal Bakery

SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.

ANTON F. ŽAGAR, lastnik.

1724 S. Sheridan Rd.,

No. Chicago, Ill.

Tel. 5524.

Gospodinj, zahtevajte v trgovinah kruh iz naše pekarnice.

(Dalje.)

— Koristi so mnogovrstne, nekatere so tako ogromne, da s svojo ogromnostjo zatemnijo razum majhnih ljudi . . . A čemu bi o tem razpravljali . . . Spoznanja in dometja so edina lastnina, ki se ne more niti kupiti, niti prodati!

— Tedaj se naši poti razideta!
— Povedala sem že: zgodi se volja tvoja, mati!

Materi so prišle solze v oči in Marto je davil jok. Rada bi bila bruhanla v jok, rada bi bila materi ustregla, a preveč si je bila že ojeklenela svojo voljo in moč, prejasno je v njej živela zavest, da je dosledno in neizprosno spoštovanje prepričanja tudi spoštovanje — lastnega poštenja . . . Ta zavest je premagala v njej usmiljenje in hipno slabost.

Le nečesa ni vedela: Ali ni morebiti materi krivična? Morebiti je mati v resnici globoko verna in ne samo formalistka, kakor ogromna večina tako zvanih vernikov? In: ali je sploh upravičena trditi, da je ogromna večina vernikov zgolj formalistično verska? Ali more presoditi, kako se razvija duševno življenje v tisočih in tisočih vernikih?

Po njihovih dejanjih sodeč, mora sklepati, da ni resnične vernosti. Kakšna so dejanja ogromne večine vernikov? Saj se malokdaj ali skoraj nikdar ne strinjajo s Kristusovimi nauki! Kaj s Kristusovimi, saj so celo s cerkvenimi zapovedmi v kričečedisonančnem nasprotju! Saj so dejanja mnogoterih, ki so jih razkričali za brezverce, brezbožce in bogokletnike, največkrat mnogo bolj krščanska, nego dejanja najbolj krščanskih vernikov! Kako pride vse to? In mati? Tudi ona je tako živela, da ne more verjeti v njeno vernost. Mogoče ji vendarle dela krivično! Ali ni napolnjen ves formalizem, vse zunanje očitovanje resnične ali le namišljene vernosti tista neobhodno potrebna pot, ki jo mora enkrat človeštvo in krščanstvo prehoditi, da more resnična in globoka vernost pronikniti v kri in meso človeka? Ah . . . preddolgo že traja ta razvoj! Dve tisočletji! In kristjani so vedno slabejši . . . Naj bo naposled kakorkoli že! Krivice ji noče delati, toda biti hoče svobodna; pravico, ki jo priznava njej, terja z vsem poudarkom tudi zase in za vse svobodoljubne. Sovraštvo zavoljo prepričanja se mora zanikati in odpraviti.

— Zal mi je, je spregovorila Marta po napornem premišljevanju, a pomagati ne morem. Navadite se vsi spoštovati vsakršno prepričanje in življenje bo za polovico srečnejše!
— Bog s teboj, Marta! Naj te sv. Duh razsvetli!

Mati je zaprla za seboj vrata in Marta je ostala sama. Slišala je še poslednjo neizgovorjeno materino misel: Vse to zahtevam zgolj iz ljubezni do tebe . . . Za tvoje zveličanje skrbim . . . To je moja materinska dolžnost . . .

Trpkost se je nasmešnila:
— Vsi mostovi so podrli, vse poti nazaj so odrezane! Samo naprej morem iti.
— Kako sem vendar prišla do tega čudnega sklepa, da ne bom dala otroka krstiti? Z začudenjem je ugotovila, da ni prej o tem sploh premišljevala, da jo je prav za prav mati s svojim današnjim obiskom napotila na to pot. Začela je analizirati vse svoje življenje, posebno pa dobo po Martinovi smrti in spoznavala je vedno bolj in bolj, da ji je največ trpljenje tako ojeklenelo voljo, da so se iz trpljenja dan za dnem porajali novi vtiski, da je vsrkavala vase nova spoznanja, ki so morebiti bila na pol podzavestna, meglena, ki pa so ob prvi priložnosti, povzročeni po kakšni novi okolnosti, zadobila zavestno, ostro določeno obliko. Saj so jo vse življenje silili, da je morala strogo izvrševati vse formalnosti . . .

— Vselej in pri vsakomur ni to dobro . . . Mam sem našla in zgubila. Zopet en razlog več, da ne verujem v etiko in moralo, ki neti samo sovraštvo! Zakaj so v ustih teh ljudi že toliko stoletij samo besede, besede in zakaj so njihova dejanja tako zlodejska?

Pozno v noč se je mučila in premetavala po trdem ležišču.
Ko je prišla Stana domov, je tudi njej povedala vse podrobnosti svojega pogovora z materjo. In Stana se je prestrašila pred novim, njej še nepoznanim dejstvom, da bi kdo svojega otroka ne dal krstiti.

— Strašno, Marta!
Po dolgi debati je začela Stana razumovati.

— Kako pride otrok, ki je še živinče, ki nič ne razume, do tega, da postane član neke cerkve, to je neke organizacije, v katero najbrže ne bi nikdar sam vstopil?

— To je res, toda . . .
— Ali hodiš v cerkev, Stana?

— Ne!
— Ali si bila poslednja leta pri spovedi?

— Odkar sem zapustila šolo, nisem več bila.

— Ali se sploh kdaj zavedaš, da si pripadnica te cerkve, sploh kdaj moliš, se vobče kaj brigaš za njeno usodo?

— Ne!
— In vendar je tvoja krstna botra v tvojem imenu, slišiš: v tvojem imenu, ko so te

krstili, obljubila, da boš dosledno in redno izpolnjevala vse svoje verske dolžnosti! Ali ne razumeš, da in ne smemo delati krivice niti botru — niti otroku?

— To je čudno!
— Zakaj siliš potem vame, naj dam otroka krstiti?

— Ne vem zakaj, kar tako iz navade!
— To je nezmislno, Stana! Navade, ki se upirajo našemu prepričanju, moramo vsak sam zase odpraviti, moramo vsak v svojem lastnem življenju brezobzirno rušiti! Navade, ki nas tlačijo, moramo z vso odločnostjo odpravljati in končno odpraviti.

Stana je ni razumela in Marti je bilo hudo:
— Težko je človeku, če stoji sam med nakakujimi ga sovražniki . . . Tako bi potrebovala druga, ki bi me krepil v veri!

— Marta, Tine bi te krepil . . . On bi te poslušal noč in dan . . . on bi prisegal na vse, karkoli bi ti rekla . . .

— Ne govori neumnosti, ne šali se, kadar govorimo o resnih stvareh!
— Marta, nehaj! Živeti, peti, veseliti se, smejati se, napraviti katerokoli neumnost, vse to ti napravim — a drugega ne zahtevaj od mene!

Marti je bilo skoraj prav tako težko kakor prej, ko je mati za vedno zaprla duri za seboj.

— Ali boš še dolgo doma?
— Ne smem biti predolgo bolna; saj veš, da s tisto beraško hrano in ne morem shajati. Šestdeset odstotkov od dneвне mezde je zelo, zelo malo. Moram gledati, da se čimprej vrnem na delo. Ze teh petnajst dni me bo znatno obremenilo. Res prejemam še nekakšno podporo, a vse je tako nezadostno!

— Kaj pa misliš napraviti z otrokom?
— Govorila sem že prej z različnimi ženskami. Marsikatera bi ga vzela v rejo, a vse preveč zahtevajo: po petsto, šeststo dinarjev na mesec! Najcenejša je zahtevala po tristo petdeset dinarjev! Kje naj vzamem? Ali naj pušcam otroka kar ves dan samega doma? Opoldne v tisti prosti uri niti ne morem dospeti od tovarne do doma in nazaj. . .

Kaj mi je storiti?
— Vidiš! Ali ne misliš, da bi ti bila mogla mati koristiti, pa si jo odgnala.

— Ne govori, ko ne poznaš naših domačih razmer! Oče ne bi nikdar dopustil, da bi živel otrok pod njegovo streho! Prvič, ko bi se upijal, bi dečka zadavil . . . Mogoče bi spodaj pri gospodinji nanj pazili. H kopicu otrok, ki jih imajo, bi se tega dali podnevi! Ne bi se jim niti poznalo. Dali bi mu petkrat, šestkrat na dan mleka, dvakrat, trikrat bi ga previli in bi si igraje zaslužili sto dinarjev na mesec. Če bi se kaj po strani zaslužila, bi jim morda dala še več.

— Težko bo šlo; ne verujem.
— Pojdi, prosim te, Stana, in vprašaj! Stana je takoj šla h gospodinji in ji zelo nazorno razložila, v kakšni stiski je Marta.

Gospodinja je bila sicer dobra žena, a je bila tudi sama navezana na postranski zaslužek; opravljala je najraznovidnejša dela pri bogatejših sosedih in je zato prejemala po tristo dinarjev na mesec. Družina je bila velika, mož je zaslužil malo, ker je bil večinoma bolan. Med vojnjo je bil težko ranjen, pljuča je imel na treh mestih prestreljena; povrh vsega se je na fronti nalezal revmatizma. Hiral je, bolehal, vedno pogostejše ostajal v postelji. Zima se je bližala, drv in premoaga ni bilo. Z zdravniki in zdravili bolniške blagajne — tako je mislila uboga ženska — si ni mogel mnogo pomagati. Kupovati je morala zdravila za svoj denar in plačevati privatne zdravnike.

Stana je vse to že tolikrat slišala, da je to vzdihovanje prav nerada poslušala.

— Saj ne boste z malčkom imeli nikakšnega posebnega dela. Dvakrat, trikrat na dan mu boste dali malo mleka, malo boste pogledali nanj in stvar bo v redu. Spal bo kar zgoraj.

— Otrok, kako ste smešni! Ves dan naj leži otrok povit v postelji, v istih plenica! To bi bil zvečer lep! In dvakrat, trikrat na dan nekoliko mleka! Lepe pojme imate o reji in vzgoji otrok! Vi bi bili res vzorna mati!

Stana se je razposajeno zasmejala:
— Zato pa ne maram otrok!
— To bomo šele videli!

Obe sta se zasmejala.
— No, vzemite to dete, saj bi mogla Hela mimogrede paziti tudi nanj. Veste, fantek je tako priden in tako srčan. Sto dinarjev bi vam plačala, pozneje kaj več.

— Hela ima že petnajst let. Morala bi skrbeti zase. Dokler ne bo dobila kakšne službe, prevzamem še to breme nase. Če pa ne bom mogla vsega zmagovati, ga bo morala dati kakšni drugi ženski.

— Hvala, mamica, tisočkrat hvala!
Marta in Stana sta bili zelo veseli, da sta tako hitro in tako po ceni preskrbeli dečku drugo mater . . .

(Dalje prihodnjič.)

Sodrug agitatorji, koliko storite za širjenje naše literature? V literaturi je znanje, katero je vsakemu odprto. Navajajte svoje razredne tovariše na čitanje. In navajajte jih, da bodo čitali to kar je njim v korist.

Sodrug agitatorji, koliko storite za širjenje naše literature? V literaturi je znanje, katero je vsakemu odprto. Navajajte svoje razredne tovariše na čitanje. In navajajte jih, da bodo čitali to kar je njim v korist.

Sodrug agitatorji, koliko storite za širjenje naše literature? V literaturi je znanje, katero je vsakemu odprto. Navajajte svoje razredne tovariše na čitanje. In navajajte jih, da bodo čitali to kar je njim v korist.

Kje je zdaj prosperiteta

Cleveland Ohio.—Mnogo je delavcev, ki so v zadnji predsedniški kampanji mislili, da pomeni Hooverjeva ali pa Smithova zmaga, zagotovilo prosperitete v deželi. Socialisti in socialistični, ki smo glasovali za Thomasa, smo šli na volišče iz delavskega prepričanja, vedoča, da od republikanske in demokratske stranke nimamo delavci nič dobrega pričakovati. Namen socialistične kampanje je bil seznaniti ljudstvo z našim programom in ga opozoriti, da mora v politiki nastopati samostojno, v svoji stranki, predno sme pričakovati izdatnega izboljšanja svojega položaja. Izkušnje nas uče, da je to za delavstvo edina uspešna pot.

Ako bi bil socialistični kandidat izvoljen predsednikom — kar se ne zgodi, dokler se v deželi ne pripeti radikalen političen preobrat — bi on ne mogel dosti storiti v prid ljudstvu, ako bi ne imel na svoji strani večine članov obeh zbornic. A za enkrat, in najbrž bo trajalo še precej let, sta na krmlu republikanske in demokratske stranke, obe služabnici kapitalizma, med katerima ni nikake bistvene razlike.

Ker vemo, da je sedanji družinski sistem krivičen, velja edini zaključek, da moramo pričeti z resnim delom, da pošljemo v zbornice — mestne, okrajne, državne in v zvezno vlado — svoje zastopnike. Šele kadar bomo v postavljajh močno zastopani, smemo pričakovati spremembe v naš pridi. Ako bi imeli večino, bi kmalu pričeli izginjati kapitalizem. Pričeti pa bo treba z malim, namreč osvajati postojanko za postojanko. Močna delavska opozija v katerikoli zbornici bi se delavstvu bogato izplačala.

Brezposelnost in beda na eni strani in na drugi pa gromadenje velikanskega bogastva po mali skupini izvoljencev rastejo roko v roki — in z vsakim letom v večjem obsegu. Ti isti pa, ki imajo delo, žive pod velikimi šikanami, vendar so pa med srečnimi, kar je že samo ob sebi dovolj velika obsodba današnjega sistema. Človek dela pod šikanami in ako bi se jim upiral bi na njegovo mesto hitro stopil drug sotrpin. Tudi telesni suženj in tlačan sta delala pod šikanami. Ti dve instituciji sta bili sicer odpravljani, ali nasledila ju je nova forma suženstva, ki je čisto ravno tako kruta in gotovo pa veliko bolj neodgovorna kot sta bili omenjeni instituciji.

Trpljenje, pomanjkanje, skrb tlačil milijone delavcev v tej najbogatejši deželi na svetu. A kdo se zmeni za to? Tisti, ki delajo, v mnogih slučajih ne prejemajo plače, pač pa miloščino. Skrajni čas je, da se delavstvo otrese brezbrzičnosti in obupnih demonstracij ter se pridruži tistim, ki skušajo zgraditi politično organizacijo delavstva, katere nam je prinesla rešitev.

Imamo tudi razne delavske "prijetelje", ki niso vselej prijatelji. Te krinke se poslužujejo večkrat, da netijo razdore med delavstvom, da se potem kavsa med seboj. To delajo ali namenoma, da lahko v kalnem ribarijo, ali pa radi duševnega nerada. Kolikor se to tiče delavstva, so rezultati enaki, pa naj prihajajo spori iz katerekoli vzroka. Naš boj velja v prvi vrsti kapitalizmu, ki nas izkorišča. Vendar se bomo in se moramo bojevati tudi proti vsem, ki netijo prepire med delavstvom z namenom, da ne pride do solidarnosti. Kdor je delavski prijatelj, pa naj bo časopis ali pa oseba, naj bo doleden, ako ni to, službi s svojim hlinjenjem le kapitalizmu.

Prihodnjo jesen bodo volitve v raznih državah. Izvoliti bo treba razne funkcioarje v postavljajne zbornice. Ako hočemo delavci nastopiti v teh volitvah s svojimi kandidati, moramo imeti organizacijo in biti njeni člani. Kjer se nimate socialističnega kluba, ustanovite ga brez odlašanja; kjer že obstoji, pridružite se mu in postanite aktivni člani. Delavska organizacija ima velike naloge, katere bo izvršilo le organizirano delavstvo. Vank naj skuša pomagati po svojih najboljših močeh in napredek je zagotovljen.

Louis Zorko.

Sodrugom v Clevelandu.
Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrug, prihajajte redno na seje in pridobivajte mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

DRUŽINSKI PRORAČUN
OHRANJEN

"Baltimore, Md., Jan. 20.—Jaz čislam vašo čudovito odvaljalno toniko, TRINERJEVO GRENKO VINO. Obvarovalo je moje družino pred večjimi stroški zadnjih 12 let. Jaz ga bom rabila dokler bom živeča. Mrs. Rosey Simond." To slavno zdravilo bi morali imeti pri rokah v vsaki družini, ker je zanesljiva pomoč v slučajih slabega apetita, zabasnosti, glavobola, ter drugih želodčnih nerednosti. Vzemite v malih količinah redno, kot predpisano po zdravnikih. V vseh lekarnah. Vzorec dobite od Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC
Dept. 27

Ime _____
Ulica _____
Mesto, država _____

Na krivih potih

Collinwood, O. — Ljudi na krivih potih imenujemo navadno one, kateri so podvrženi kakšni slabosti, danes pa hočemo vzeti v pretes ljudstvo ki je na krivem, to je, po naših nazorih in prepričanju na napačnem potu.

V mislih imam Italijo. Posledice njenega fašizma občuti milijone ljudi, mnogi ker se bore proti njemu ali so mu bili prej v opoziciji, drugi jim je naključje nakopalo nemilost pri fašističnih mogotcih, eni trpé po nedežnem, večina pa po svoji krivdi, da se ne zaveda ne trpljenja in ne krivde.

Za Italijo se pred vojno nismo dosti zanimali. Povprečen Slovenec je bil o nemških krajih in običajih poučen veliko bolj kakor o italijanskih, daši mu bili prej v opoziciji, drugi jim je naključje nakopalo nemilost pri fašističnih mogotcih, eni trpé po nedežnem, večina pa po svoji krivdi, da se ne zaveda ne trpljenja in ne krivde.

Fašistična Italija pa je danes posebno za Slovence v starem kraju problem, za katerega se morajo zanimati. Zanimajo se razne struje po vsej, ene zgolj v nacionalističnem pomenu besede, druge tudi s stališča interesov skupnega delavskega ljudstva.

Rekel sem, da ljudstvo v Italiji veliko trpi, čeprav se vsi tega ne zavedajo. Vse slabo pa dele iz italijanskega ljudstvom primorski Slovenci, razen tega pa so še posebej preganjani in zatirani radi narodnosti in jezika. Umevno je, da povprečen Italijan laglje prenaša Mussolinijevo diktatorstvo kakor pa povprečen Slovenec. Položaj za primorske Slovence se je po vojni mnogo poslabšal, posebno še po Mussolinijevem prihodu na vlado. Večina ljudstva v Italiji menda sploh ne misli, da bo kdaj drugače. Ljudje niti ne računajo, da bo sedanji vsemočni diktator enkrat podlegel, če že ne sili opozicije, pa naravi kateri podleže po določenem roku vse, kar je živega. Mnogi računajo, da se mišljenje italijanskega naroda enkrat naglo preokrene, ker je tak njegov temperament.

Imel sem do nedavno precej prilike občevati z Italijani. Ko je prišel v našo vas polk vojakov na poletne manevre, so se nastanili po hišah, in jaz sem se seznanjal z njimi ter jih izpraševal o tem in onem. Skušal sem dognati, kakšno je njihovo mišljenje o sedanjem režimu v Italiji. Govorili smo o slabih časih in o slabih vladah. Dejal sem, da je vlada

“Vdova Rošlinka”

Komedija v treh dejanjih.
Spisal Cvetko Golar. —
Vrši se na Gorenjskem.
Vstopnina 75c.

Vprizori dramski odesk
kluba št. 1 J. S. Z.
Chicago, Ill.

V NEDELJO 30. MARCA
V DVORANI Č. S. P. S.

Oglas v jubilejni prvomajski številki

PRIDOBITE vsako trgovino, denarni zavod, zdravnika, obrtnika itd., ki posluje v vaši naselbini, da nakloni oglas v jubilejno-prvomajsko številko “Proletarca”. Cene vam sporoči upravništvo.

DRUŠTVA, KLUBI IN POSAMEZNI PRIJATELJI “PROLETARCA”, pošljite mu čestitke v obliki oglasa. Vsak palec prostora v eni (ozki) koloni stane \$1. Priobčeni bodo v slavnostni številki.

Vzorec oglasa palec velikosti, ki stane en dolar

Društvo “Bratstvo” št. . . .
NNNN., Cleveland, O., izreka “Proletarcu” k njegovi petindvajsetletnici iskrene čestitke.

Besedilo v ogasu je lahko tudi drugačno — kakršnega sami pošljete. Vsi dohodki naročnine in oglasov, ki jih dobi jubilejna številka, bodo porabljeni za njeno povečanje ter tehnično opremo lista.

POŠLJITE OGLASE KMALU.

IZ Springfielda, Ill.

Dne 22. feb. je tukajšnji klub št. 47 JSZ. priredil maškarakadno veselico, ki je uspela kakor običajno druge priredbe našega kluba. Tudi udeležba je bila kot navadno.

V preteklosti se je klub bavil precej z dramati in bil v tem oziru pionir v springfieldski naselbini. Njegove predstave so bile zadovoljive in bi lahko še precej storili na dramskem polju, če ne bi bilo zaprek, s kakršnimi se vsaj za en čas ni bilo vredno ukvarjati. Nekaterim igralcem ni ugajala kritika, niso jo mogli prenesti, pa so izstopili iz kluba, ali pa začeli celo z bojem proti njemu, oziroma proti posameznim članom.

Tisti člani ki razumejo, da nepoučeni ljudje zelo radi mečejo polena pred organizacije, ki so ustanovljene, da koristijo delavstvu, niso zamerili tem, po nepotrebnem ukaženim ljudem, in delajo naprej za socializem.

Naš klub si je torej prizadeval, da damo od časa do časa kako predstavo in pokažemo drugim naselbinam, da smo sposobni delovati na kulturnem polju. Naši člani so pomagali in pomagajo ne le na klubovih prireditvah, nego delajo tudi na društvenih, povsod z voljo za uspeh. Človek bi želel, da tudi nasprotniki kluba prične s kakšnim organiziranim delom, če ne bi pomagati v klubu, in pokažemo kaj zmorejo. Člani kluba bomo sodelovali z vsako akcijo ako jo bodo vodili v smislu naprednega delavstva.

Na prošli klubovi zabavi je bilo nabranih \$10.05 v podporo “Proletarcu”, s čemur so prispevali pokazali, da jim je za ohranitev in razširjenje našega lista. (Imena prispevalcev so v tej številki in izkazu “Listu v podporo”.)

John Goršek.

Sin Martina Potokarja smrtno ponesrečil

Albert Potokar, sin Martina Potokarja, bivšega gl. predsednika in pozneje gl. blagajnika SNPJ, je 7. marca smrtno ponesrečil. Nekdo je zavozil v njegov avto s tako silo, da je Alberta vrglo s sedeža in mu prebilo lobanjo. Krivda je popolnoma na strani drugega voznika. Pogreb se je vršil ob veliki udeležbi dne 10. marca na pokopališču Forest Home. Pokojnik je bil star 26 let. Živel je s starši v Lyonsu pri Chicagu. Martinu in njegovi družini naše sožalje.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Dotične, ki mislijo poslati kake spise za objavo v jubilejni številki, prosimo, da to čimprej store, kar nam bo omogočilo boljše razporedbo in ureditev.

Nekaj dopisov je iz te številke izostalo, predvsem oni v obliki člankov. Poročila o aktivnostih in druge vesti iz naselbin imajo prednost.

“BEG IZ TEME” je knjiga katere je Proletarac izdal za vas. Vsebuje dela najslavnejših ruskih pisateljev. Naročite jo!

Springfield, Ill. — Anton Gorenc, \$3; po 50c: John Osepek, Frank Ostrožnik, John Potnik, Alojzija Gorenc, Frank Gregorič, Anton Golob, Julija Krmelj, Stanley Goršek, Frank Krmelj, John Goršek št.; po 25c: Joe Ovca, Frank Čemažar, Petar Mičič, Andy Konatz, Neimenovan, John Močnik, John Bervar; J. Korošec, 20c; Frank Kalan, 10c, skupaj \$10.05. (Nabrano na maškarakadni veselici kluba št. 47 JSZ., poslal John Goršek.

Chicago, Ill. — Filip Kmetec, \$2; Math Videgar, \$1; Frank Omahen, \$1; Joseph Omerza, 50c; John Jančič, 25c; skupaj \$4.75.

Little Falls, N. Y. Frank Gregorin \$1; Frank Malavšič, 25c; skupaj \$1.25.

Detroit, Mich. Joseph Zupančič, \$1; Katarina Stimac, \$1; Louis Korošec št., 25c; Louis Korošec ml. 25c; skupaj \$2.50.

N. Chicago, Ill. Frances Zakovšek, \$2.60.

Forest City, Pa. Klub št. 10 J. S. Z. \$5.00.

Willard Wis. Mike Kruit, \$1.60. Indianapolis, Ind. Louis Šašek, \$2.00.

Girard, O. Anton Dobrovec, \$1.20.

Pittsburgh, Pa. Mr. in Mrs. Skrl, \$1.00.

Johnstown, Pa. Neimenovan, \$1.00. Harrington Park, N. J. Neimenovan, 50c.

Collinwood, O. Frank Barbič, 60c. Strabane, Pa. John Chesnik, 40c. Los Angeles, Calif. Frank Novak, 25c.

Skupaj v tem izkazu \$34.70, prejšnji izkaz \$99.87, skupaj \$134.57.

Španski kabinet pod načelstvom generala Berenguerja, ki se trudi ustaviti val republikanskega gibanja. Cenzura je z nova uvedena, toda Alfonzov prestol je že zelo na šibkih nogah. Monarhizem v Španiji bolega na raku, ki je neozdravljiv.

Vprašanja, na katera bo treba odgovorjati meseca aprila

FLIS.

Meseca aprila bo moral vsak prebivalec Združenih držav odgovoriti na gotova vprašanja federalnih popisovalcev (census enumerators), ki imajo izvršiti ljudsko štetje prebivalstva te dežele. Jako važno je radi točnosti statistik, da vsakdo ve, na kakšna vprašanja ima odgovoriti, tako da bo z odgovori pripravljen.

Po dolgi posvetovanjih je poseben odbor določil, kaka vprašanja naj se stavijo posamezniku. Pretehtal je važnost raznih drugih vprašanj, ki so jih razne organizacije predlagale. Nekatere take sugestije je odbor sprejel, druge pa odbil. Točno število določenih vprašanj je 24, in ta so:

1. Družinski odnošaj napram družinskemu poglavarju, vstevši vprašanje, kdo je poglavar v vsaki družini.
2. Da-li je dotičnik lastnik stanovanja ali najemnik.
3. Vrednost hiše, ako je lastnik, odnosno, koliko znaša najemnina.
4. Da-li je radio v hiši (da ali ne?).
6. Spol.
7. Barva in pleme.
8. Starost, zadnji rojstni dan.
9. Zakonsko stanje.
10. Starost ob prvi poroki (samo za poročence).
11. Da-li je dotičnik poha-
jal šolo ali vseučilišče po 1.
septembru 1929?
12. Zna-li čitati in pisati (da
ali ne?).
13. Rojstni kraj (država).
14. Rojstni kraj očetov (država).
15. Rojstni kraj materin
(država).
16. Materinski jezik za one
rojene v inozemstvu.
17. Leto prihoda v Zdrže-
ne države (samo za tujerodce).
18. Da-li je dotičnik natura-
liziran (samo za tujerodce).
19. Da-li govori angleški
(samo za tujerodce).
20. Poklic vsake zaposlene o-
sebe.
21. Industrija, v kateri je
zaposlen.
22. Da-li je delodajalec, za-
poslenec ali dela za svoj rač-
un.
23. Da-li je zaposlen (za
vsako navadno zaposleno ose-
bo, ki je sedaj brez dela, izpol-
ni se posebna tiskovina o neza-
poslenosti).
24. Da-li je veteran vojske
ali mornarice Združenih držav
—katere vojne ali ekspedicije
se je udeležil.

Izmed najvažnejših novih vprašanj je ono, ki se tiče vred-
nosti hiše, ako je dotičnik go-
spodar, oziroma najemnina,
ako je najemnik. Na ta način

Konferenčno zborovanje klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z.

se vrši
v nedeljo 20. aprila v Slovenskem domu na
LAWRENCE, PA.

Vabljeni so vsi klubi J. S. Z. in društva Izobraževal-
ne akcije da pošljejo zastopnike na to važno zboro-
vanje, ki bo zadnje pred VIII. rednim zborom J. S. Z.
Naj ne bo torej nobenega kluba ali društva, da bi ne
bil zastopan na prihodnji konferenci.

ODBOR.

Račun razpečanih znamk J. S. Z.

za mesec januar 1930.

Država in mesto	Redne 1929-1930	Dualne 1929-1930	Isj. 1929	Str. 1929	Mesečni priznaveki	Konv. fond	Skupaj
ILLINOIS:							
Virden	4	—	—	—	\$ 1.20	.40	\$ 1.60
Chicago No. 20	20	—	20	—	13.00	4.00	17.00
Springfield	8	—	2	—	3.10	1.00	4.10
Chicago No. 224	9	—	6	—	4.80	1.50	6.30
La Salle	3	3	2	2	3.20	1.00	4.20
INDIANA:							
Clinton	2	—	4	—	2.00	.60	2.60
KANSAS:							
Arma	4	—	4	—	2.60	.80	3.40
MICHIGAN:							
Detroit No. 115	20	—	40	—	18.00	6.00	24.00
Detroit No. 114	20	—	20	—	13.00	4.00	17.00
MINNESOTA:							
M. at C.	6	—	—	—	1.80	.60	2.40
OHIO:							
Girard	10	—	—	—	15.00	5.00	20.00
Bridgeport	11	—	1	—	3.65	1.20	4.85
Newburgh	2	8	1	1	3.70	1.20	4.90
Piney Fork	7	—	4	—	3.50	1.10	4.60
Glencoe	2	—	2	—	1.65	.50	2.15
PENNA:							
Sygan	19	—	4	—	7.10	2.30	9.40
Hermine	9	—	2	—	3.40	1.10	4.50
West Newton	8	—	2	—	3.10	1.00	4.10
Moon Run	30	—	—	—	9.00	3.00	12.00
Forest City	4	—	4	—	2.60	.80	3.40
M. at L.	—	3	7	—	3.50	1.00	4.50
Burgettstown	2	2	2	—	2.60	.80	3.40
Grays Landing	10	—	—	—	3.00	1.00	4.00
Latrobe	—	—	5	—	1.75	.50	2.25
Conemaugh	20	—	—	—	6.00	2.00	8.00
WISCONSIN:							
West Allis	10	—	10	—	6.50	2.00	8.50
Sheboygan	10	—	20	—	10.00	3.00	13.00
WYOMING:							
Sublet	3	—	1	—	1.25	.40	1.65
Skupaj	135	211	44	88	4	3	\$150.00 \$48.30 \$198.30

bo mogoče klasificirati družine po gospodarskem stanju odnosno po kupni sili. Taka klasifikacija je jako potrebna za poedince in tvrdke, ki uporabljajo federalne statistike v svrhu oglaševanja. Odgovori na taka vprašanja bodo služili le v statistične svrhe in v noben drug namen.

Drugo novo vprašanje je ono, ki zahteva starost ob prvi

KNJIGARNA "PROLETARCA"

posедуje bogato izbiro slovenskih in tudi angleških knjig.

Prečitajte cenik v prihodnji številki.

Knjigarna "Proletarca" si prizadeva, da širi med ljudstvo predvsem boljša slovenska literarna dela.

V tem oziru je naša knjigarna največja in najpo-
polnejša slovenska knjigarna v Ameriki.

Imenik zastopnikov "Proletarca"

CANADA. East Windsor: George Matesich.	PENNSYLVANIA. Acosta: Geo. Kristell. Aliquippa: Geo. Smrekar. Bon Air: Peter Bukovec. Braddock: John Rednak. Broughton: Joseph Jaklich. Crafton: Jacob Tomec.
COLORADO. Crested Butte: Ant. Slobodnik. Pueblo: Fr. Boltzner. Somerset: Anton Majnik.	GREENSBORO. Greensboro: Tony Zupančič. Hendersonville: Albin Karničnik. Hermine: Anton Zornik, Frank Bregar.
ILLINOIS. Chicago: Frank Zaitz, Fr. Udovich, Fr. Benchina, Chas. Pogorelec, Anton Andres. Gillespie: John Krainz. La Salle: Frank Martinjak in Leo Zevnik. Mascoutah: John Biskar. Nokomis: Steve Milavec. Pullman: John Jereb. Springfield: Jos. Ovca, John Goršek. Stanton: A. Avsec. Virden: Frank Stempihar, Fr. Ilersich.	HOMER CITY. Homer City: Andrej Obed. Jerome: J. Turcich. Imperial: Frank Augustin. Johnstown in okolici: Andrew Virdich, J. Kobal, Ilija Bubalo. Krayn: Louis Sterle, Henrik Pečarič. Latrobe: John in Mary Fradel. Lawrence: Louis Britz. Library: Nick Triller. Lloydell: Ant. Zalar. Luzerne: John Matičič. McIntyre: Vincent Yaksetich. Moon Run: Lukas Butya. Monaca: Stephen Ogrizek. Sygan: J. Kvartič. Park Hill-Conemaugh: Frank Podboy, Adolf Krašna. Pittsburgh: John Ban, Jos. Hrvatin.
INDIANA. Indianapolis: Jos. Golob. Universal: Vinc. Verhovnik.	RENTON. Renton: Anton Bogataj. Rilton: Fr. Primovich. Tire Hill: M. Krasovec. St. Michael: Frank Bizjak. Throop: John Oreshek. Vandling: Jos. Četlar. Windber: Tony Stražisar. W. Newton: Jos. Zorko. Willcock: John Koplenik. Yukon: Jos. Robich.
KANSAS. Arma: Martin Gorenc, John Sular. Gross: John Kunstelj, John Sular. Mulberry: Joseph Pillich. West Mineral: John Marolt.	UTAH. Mohrland: P. Zmrzlikar. W. VIRGINIA. Pierce: Frank Polanc. Star City: Lawrence Selak.
MICHIGAN. Detroit: R. Potočnik, Fr. Oblak, J. Vitez, Jos. Klarich, Peter Kisovec, Jos. Klančnik, Fr. Miller, Joe Deviak, Frank Cesen. Traunick: Frank Žagar.	WISCONSIN. Kenosha: Frank Žerovec. Milwaukee: Jacob Rozic. Sheldon: Ignac Kolar. Sheboygan: Jake Rupnik, Anton Debevc. Willard: Mike Krulc. West Allis: Jos. Radelj.
MINNESOTA. Buhl: Max Martz. Chisholm: Frank Klun. Duluth: John Kobi. Ely: John Teran. Eveleth: John Benchina.	WYOMING. Cumberland: Louis Tlaker. Rock Springs: Mrs. J. Jereb. Sublet: John H. Krzianik.
MONTANA. Klein: A. Miklič. Red Lodge: K. Erznožnik.	AKRON. Akron: Leo Bregar.
NEW MEXICO. Raton: J. Kopriva.	BARBERTON. Barberton: John Jankovich, Lovrenc Frank.
NEW YORK. Gowanda: James Daklewa. Little Falls: Frank Gregorin, Fr. Petaus.	CLEVELAND. Cleveland: John Krebelj, Anton Jankovich. Collinwood: Frank Barbič in Henry Stanich. Conneaut: Joseph Sedmak. Girard: John Kosin, John Tancek, Anton Dobrovolec. Glencoe: Albina Kravanja. Kenmore: Frank Kocjandič. Lisbon: J. Bergant. Maynard: Andy Zlatoper. Neffs: J. Mauri. Newburgh: Jos. Lever. Warren: Fr. Modic. West Park: Paul Slabe.
OHIO. Akron: Leo Bregar.	

poroki. Odgovori na to vprašanje bodo služili v dve svrhi.

V prvi vrsti se dožene relativna starost ob poroki v raznih gospodarskih in plemenskih skupinah. V drugi vrsti se omogoči tabulacija o važnih podatkih glede velikosti družin.

Vprašanje o radio aparatih pada direktno odgovor, koliko ljudi posluša radio.

Klasifikacija zaposlencev v industrijah po poklicih oziroma strokah teži po točnejših podatkih o poedinih industrijah. Popisovatelji bodo posvetili posebno pažnjo na to vprašanje.

Ženske, ki se bavijo z gospodinjstvom v lastni družini ali vršijo druge domače odgovornosti, bodo navedene kot "home-makers". Ta odgovor bo naveden v rubriki družinskih odnošajev in ne v ono zaposlenja, tako da ženske, ki so v profesionalnih in drugih poklicih in ki so tudi gospodinjke, morejo biti klasificirane v obeh poslih.

Posebna rubrika o nezaposlenosti bo vsebovala nekoliko vprašanj, iz katerih bo mogoče porazdeliti ljudi brez posla v

one, ki navadno delajo, ali so začasno brez posla, itd.

V rubriki barve ali plemena je bila uvedena posebna skupina za "Mehikance", v katero bodo všeti vsi ljudje mehikanskega potomstva, razun ako so čisti belokožci in razun male skupine, ki bo klacificirana med Indijance.

Tudi toplot se bodo klasificirali tujerodci, ki še vedno tvorijo važen del ameriškega prebivalstva, po državi rojstva, po materinem jeziku (ki je dostikrat boljše kazalo narodnosti nego rojstna država), po letu priselitve v Ameriko, po ameriškem državljanstvu in po znanju angleščine.

Problemi priseljenca

Priseljeniški in naturalizacijski zakoni so vedno bolj komplicirani. Celo ljudje, ki imajo dolgo izkušnjo in temeljito poznanje v teh zadevah, si morajo dostikrat beliti glavo. Ni čuda, da priseljenec je dostikrat v zadregi in se mora obračati sem ali tja za nasvet. Srečen je, ako dobi pravi nasvet.

Ali celo v slučajih, kjer ni večjih komplikacij kot navadno vlaganje te ali one prošnje v priseljeniških ali naturalizacijskih zadevah, ni stvar tako enostavna. Lahko je nasvetovati: "Za to prošnjo treba izpolniti tiskovino šte. toliko in toliko." Najprej treba pridobiti to tiskovino. V mnogih slučajih — zlasti ako človek stanuje v kakem oddaljenem kraju — to pomenja zamudo časa, dostikrat zgubo enodnevne mezde. Seveda lahko piše po tiskovino na pristojno oblast. Ali to tudi ni tako enostavno za priseljenca, ki težko dela ves dan. Potem pride izpolnitev tiskovine — treba izpolniti v angleščini na mnoga vprašanja — in nekatere tiskovine imajo dolgo vrsto teh vprašanj, odgovor na katera dela preglavice dostikrat tudi človeku, ki

ima višjo šolsko izobrazbo in zna dobro angleški.

Izmed raznih organizacij, ki pomagajo priseljencu preko teh in enakih težav, je IMMIGRANT INFORMATION BUREAU, 215—4th Avenue, New York City. Rojake bo zanimalo, da je ta urad sedaj pod vodstvom našega obce znanega rojaka, gospoda R. F. HLAČA, ki je znan kot eden najboljših ekspertov v naturalizacijskih in priseljeniških stvareh in je o njih že mnogo pisal. Zato lahko pišete v svoji materinščini. Ta urad preskrbi potrebne tiskovine, jih izpolni in odpošilja na pravo mesto — brez ozira, kje stanujete. Na tak način si rojak prišteji denarja in časa. Mnogi se obračajo na ta urad tudi, da jim poizve dan in ime parnika, s katerim so prišli, kar je velike važnosti za naturalizacijske in razne imigracijske prošnje.

Za one, ki živijo v New Yorku ali okolici, je urad poleg običajnih uradnih ur tudi odprt v sredo zvečer do 7. ure in v soboto popoldne do štirih.

Zakon, ki so ga v Arizoni samo enkrat rabili

Arizona ima zakon, ki dovoljuje smrtno kazen tudi za ženske. Upotrebljen je bil samo 21. feb. to leto, ko so obesili 52-letno Evo Dugan, mater dveh otrok. Šest žensk je prisostvovalo obešenju. Ko so sprožili podlago, je njeno telo zdrknilo nizdol s tako silo, da ji je sunkovito zadržanje zanke odrezalo glavo popolnoma. V časopisu je bilo veliko zgražanja radi tega in agitacija za odpravo smrtnne kazni je dobila zopet nekoliko živahnosti.

Oglašajte priredbe
pornih društev, klubov
J.S.Z. in kulturnih ter
vseh drugih naprednih
organizacij v

"PROLETARCU"

25

NAŠA JUBILEJNA IN PRVOMAJSKA ŠTEVILKA

"PROLETAREC" izide ob praznovanju svoje petindvajsetletnice v zelo povečanem obsegu na boljšem papirju z bogato vsebino in ilustracijami. To bo ob enem tudi prvomajska izdaja. Vsi sotrudniki so vabljeni na sodelovanje. Svoje spise naj pošljejo uredništvu najpozneje do konca marca. Opisi iz zgodovine tega lista, sličice o agitaciji zanj in opisi o našem gibanju imajo prednost.

J. S. Z. slavi letos dvajsetletnico, od kar je bila ustanovljena v obliki federacije. To bo ob enem tudi njena slavnostna številka. J. S. Z. in "Proletarec" sta neločljiva.

Angleški del slavnostne številke bo obsegal osem strani. Na sodelovanje so povabljeni župan Hoan, župan Stump v Readingu, tajnik soc. stranke Senior, James H. Maurer, Morris Hillquit in drugi.

Naši sodrugi v starem kraju bodo v jubilejni številki "Proletarca" častno zastopani.

Cene so sledeče:

Posamezen izvod	\$.15
10 izvodov	 1.40
25 izvodov	 3.50
50 izvodov	 6.90
100 izvodov	 12.80
250 izvodov	 32.00
500 izvodov	 50.00
1000 izvodov	 95.00

Potrudite se, da bo jubilejna-prvomajska številka "Proletarca" izšla v mnogo tisoč izvodih.

Njen obseg odvisi od števila naročil ter oglasov. Ape-
liramo na vas, da nam naklonite čimveč sode-
vanja, da bo uspeh toliko večji.

25

25

THE ANTIQUATED HOUSE OF LORDS

British Labor, as the party in government, but with no majority in Parliament to back it, is having no easy or smooth sailing. To the difficulties of the Party in the House of Commons, the antiquated House of Lords has been adding its own share. The House of Lords is the upper branch of Parliament, somewhat in the nature of a senate, but composed of aristocrats. These are old and newly-made, that means people, either whose great grandfathers had grabbed land from peasants and became powerful landowners and consequently better people, or who had themselves grabbed money and thus are better people. The Labor Government has but a few direct representatives in the House of Lords. The aristocratic assembly has recently twice defeated the Labor Government. The Lords cannot overthrow the Labor Government but they do their lord-damdest to cause the Government as much as inconvenience as is within their limited powers. The two parties in the House of Commons, though they constitute the majority, dare not at present force the Labor Government out. They are afraid of a new General Election. They still remember the stinging defeat suffered last May, and they have no good reason to think that the people would now treat them more gently. The available signs point rather the other way. So the majority in the House of Commons tries to annoy the Labor Government but they avoid the breaking point. The Lords, on the other hand, are politically irresponsible and they do as they please. The House of Commons, under ordinary circumstances would not stand for such impudence by the Lords and would decide for once, to cut this political appendicitis out and abolish the House of Lords. But the present majority in the House of Commons, is not likely to make this longoverdue surgical operation, just to accommodate the Labor Party, and so the Lords are having the time of their lives. MacDonald was obliged to achieve a compromise in the Unemployment Insurance bill in order to satisfy the Lords. It is not unlikely, however, that in the General Election, whenever it comes, if labor is strong, the issue of placing the House of Lords on the political scarp-heap will be brought before the electorate, and perhaps—solved in the only way it can be solved.—Advance.

DRAMATIZING THE COST OF WAR

Philip Snowden, Great Britain's labor chancellor of the exchequer, dramatized the cost of war in a radio speech last Sunday, addressed particularly to Canada and the United States. Pointing out that Britain's debt is a war debt, he said:

"We must raise for debt purposes \$5,000,000 every day, \$200,000 every hour, \$3,000 every minute.

"It takes the whole time labor of 2,000,000 workers, year in and year out, to pay the annual cost of our debt burden."

With the cost of armaments and pensions added, Britain has to raise in taxes \$5,000 a minute to pay for past wars or prepare for future ones. Small wonder the Labor government is determined that the naval conference shall succeed.—Labor.

"THE TEMPLE" VINDICATED

Judge Augustus N. Hand and two other judges of the federal court of appeals threw out the case of the United States versus Mary Ware Dennett.

Thanks for that sane decision.

You will remember that the case made quite a stir—and that The Leader denounced the arrest and conviction of Mrs. Dennett—when she was accused of circulating obscene literature through the mails.

Her only "offense" was trying to give young people a clean account of sex matters, so that they would not have to pick up their information in the gutter.

The United States should have given her a vote of thanks instead of prosecuting her.

Fortunately, there are three judges who can see the matter in its true light. We hope this will stop the idiotic efforts of selfrighteous persons to make out that every person is a criminal who believes that the human body is "the temple of the living god."

—Milwaukee Leader.

Peace talk in war time is declared to be criminal. War talk in peace time is infinitely more criminal. —Arthur Ponsonby.

A Standpat Grouch

Listen to this wail from The Chicago Journal of Commerce:

If present tendencies continue there will be a powerful Labor party in this country within a few years. State rights will have been vitiated, the emotional issues on which radicals tend to unite will have been furnished a national scope, and the Republicans and Democrats at Washington will fall over themselves to provide old age doles, health doles, unemployment doles, maternity doles, paternity doles, fraternity doles, sorority doles, socialization of the utility and mining industries, and whooping increases in taxes.

When that day comes the American taxpayer, will submit to paternalism and Socialism for the same reason that the British taxpayer is submitting now—because he was not sufficiently foresighted to keep her paternalists and Socialists from getting control.

The forerunners of The Journal of Commerce made the same grouch against the public schools when the workingmen's organizations proposed their establishment a century ago.

They groused against workmen's compensation laws, against factory inspection laws, against child labor laws, against safety appliance laws, against income tax laws, against inheritance tax laws, and against all other good laws.

To hear the conservatives tell it, all good laws consist of rotten paternalistic legislation.

But they never object to getting rich by means of really rotten paternalistic legislation, such as the tariff and the laws that permit them to gobble up the natural resources of the country. They control the government and use it paternalistically to hand themselves special privileges.

When labor gets enough power, it will change paternalism into fraternalism.

Of course, it does not want the absurd "doles" sarcastically listed by The Journal of Commerce, but it does want unemployment insurance, old age pensions in all states, and very likely family allowances to iron out the disadvantage of marrying and raising a family. And it wants a voice in the industries. In short, it wants social justice.—Milwaukee Leader.

LACONICS

Drape me with a fig-leaf said Prudery.
Decorate me with epaulets said Medocrity.
Clothe me with the robes of righteousness, said Sin.
Deck me with the garments of innocence, said Vice.
Put sincerity's gown upon my shoulders, said Deceit.
Place the crown of fidelity on my brow, said Disloyalty.
Cover me with the draperies of love, said Lust.
Give me the staff of tolerance, said Persecution.
Adorn me with the cloak of liberty, said Tyranny.
Beautify me with the dress of duty, said Irresponsibility.
Garb me with the habiliments of humility said Pride.
Then said Truth: Let me be naked and unashamed.

Executions in Russia

D. Dalin writes as follows:

"Reports on death sentences and executions are published in the soviet press—in the papers of the capital, but particularly in the provincial papers—in the smallest type, in the most inconspicuous positions. In the official statements which appear in all the government papers there is no mention of the executions. There is also no word about the executions in the leading articles and other program announcements. Balances are not struck. Under some insignificant title, among the local news or even under miscellaneous, mention is incidentally made of executions carried out. To count them up according to the provincial newspaper its not easy. Some have reckoned 120 executions per month, and others over 500 in a quarter. And how many executions are carried out without a word reaching the press! The latest rate—this is in any case fixed—gives thousands of executions in the year."—Labor and Socialist International.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

When a system is used primarily to extol profit, it is bound to leave every form of corruption and incompetence in its wake. For, its leaders become so completely blinded by the sight of profit, money and more profit, what they forget and fail to observe those making profits possible. So they talk and tell us of the great prosperity; of sound business; of contentment. They talked prosperity so much that the people although miserably situated didn't dare complain. Then the situation becomes so acute that business conferences were called. Leaders of industry were brought together to spur construction and manufacture. But the law of supply and demand. Where is it? People out of work earn no money. Not being able to earn any money they naturally cannot do any purchasing. When the consumer cannot buy the retail trade is stopped and the manufacturer cannot ship to the distributor. Labor becomes cheap. From a minimum of 50 cents per hour it drops to 30 cents. Because thousands beg for work at any price, so they may live. And that's the game.

Mass demonstrations took place in Chicago in the past week without any violence. Mass demonstrations in other parts of the country brought much trouble to the communities because they were violent. What would happen if all of the unemployed would join hands and tell the politicians that they will no longer stand this agony?

Clarence Senior has released speaking dates for members of the National Executive Committee enroute to California for their next session. It's a dandy piece of work and should bear wonderful results. These men are all good speakers and we recommend to our people to join the folks in welcoming these gentlemen into the various cities. We know that the Californians will receive them and treat them royally.

Looks very much like the days of the unionism are numbered. Not because of what they have done but more because of what they haven't done. Progressives and their spirit have taken hold of several strong unions in New York. Progressives have taken hold of the coal diggers union. Slowly but firmly such men will tackle the jobs left open by their predecessors. Slowly but firmly they will rebuild their lost ground. Workers must learn understand that they must control the government if they

do not want to be devoured. This knowledge is coming to them slowly. Once it gets there it will be mighty hard to prevent the now impossible. We hail this movement and wish it all the speed and success.

Our Detroit Comrades have been awaiting the result of the voting on this years convention seat. From the ballots already sent in we would surmise that their wish shall be fulfilled. With proper cooperation and enough time our men in Detroit can make this a Memorial Convention. The turning point towards a bigger and greater membership. The young element will be represented by John Rak Jr., Herman Rugel and Andrew Grum.

The executive committee of the Federation met last Friday. One of the most vital problems that has confronted us for a long time was discussed at length. No definite conclusion was reached but it is the wish of the committee to ask assistance in the present building up of the Federation and the paper. The secretary reported that many organizations requested books and plays thru the educational division during February. Likewise that seventeen new organizations joined the Educational Division in January and February.

When Boasting is Dangerous

We are all inclined to boast a bit about our country and its achievements. So are the people of all countries. But we ought, wherever we live, to recognize the fact that after all it is just boasting and that no country is superior to all other countries in every respect. For instance, it is wholesome for us in the United States to note the situation as to the Nobel prizes. Since the prizes were established, fewer of them, in proportion to the population, have gone to citizens of the United States than to citizens of any other important nation except Russia and Spain. For the past year, no prizes were awarded to Americans.

Realization that other nations than our own make important contributions to the progress of the world is a powerful encouragement to peace, just as nationalistic bragging is an incentive to war. We talk a good deal about "idle boasting". Actually, a great deal of nationalistic boasting is not merely idle, but dangerous.—Nelson Antrim Crawford, in The Household Magazine.

EVENTS and COMMENTS

BY NORMAN THOMAS SOCIALIST STRENGTH RETURNING

For our cause I find much encouragement in the size and attitude of the audiences I meet; in my talk with our capable young secretary, Clarence Senior; in the activity of our Pittsburgh office and the way Pennsylvania comrades are lining up to push Maurer for governor and Van Esen for Senator; in the fine work of the party in Milwaukee and the way the party and local unions are joining hands to save the Milwaukee Leader. It has been good to see and feel all these and other signs of life and vigor in our movement. I am pleased also at the student interest and especially pleased by the vigor of the Chicago University Socialist Club.

Among the "intelligentsia" I find a good deal of hopeful interest in the League for Independent Political Action. It reaches mostly those who for one reason or another won't as yet call themselves Socialists. It is pushing a genuinely Socialist immediate program and is sticking to its independence of the old parties. Since it is careful not to call itself a party and has cooperated so honestly thus far with us I think we can hail it as a useful agency worth watching in a friendly and cooperative spirit. But I can't help adding how much better it would be if it would come all the way with us and work with and through us, as, indeed, some of its members do. Still maybe it has been a little bit our fault that it went its separate way, and we ought to rejoice in every educational force that is at work for a new party alignment on the basis of real economic issues. That is why I want to help guide the L. I. P. A.

DUCKING THE ISSUES

As I go around the country I am impressed with the breakdown of the old parties in facing the real issues of our time.

Unemployment is general and tragic. Long lines of employed are outside all the slave markets. Steel mills and coal miners are working three or four days a week. But the steel mills still keep men on ten hour shifts and coal mines in Western Pennsylvania and Ohio pay not more than 60% or 70% of the old wage scale. Here in Iowa farmers tell me of the bitterly low prices for the things they produce.

But government, federal and state, is ducking every issue. No one but Socialists is urging unemployment insurance. Old age assistance laws or bills, like the one in New York, are travesties of justice and of the thing we Socialists seek. They are tragically inadequate and more likely to build up political machines in many counties than to help the aged who have grown old in toil.

WET AND DRY WRANGLE

In the way of getting a Socialist or labor party one of the chief obstacles is this wet and dry wrangle. Now the issue is important, it is going to be discussed, it should be discussed. But not all the time to the exclusion of every other issue. Newspapers like the Chicago Tribune and the Cincinnati Enquirer I suspect of deliberately exciting the populace about prohibition so that they will forget unemployment. Hard boiled capitalists pose as "liberals" because they want to get their liquor legally. Politicians, wet and dry without ideas or courage on great issues of freedom, peace and plenty rehash old arguments on liquor. More than even should we try to force all parties to give legal efficacy to a referendum on prohibition. I see no other possible way out. Meanwhile Congress might put a time limit on prohibition orators in a country that needs bread more than legal beer.

WIS. STUDENTS FOR UNIONISM

The University of Wisconsin Socialist Club is campaigning for the total unionization of all students who work during the summer regardless of occupation. The action came as the result of a recent open forum on the student labor question by Common Laborers' Union, Local 464. It was revealed that the union laborers were being seriously menaced during the summer months by students who remain in Madison, over vacation, to earn money for the next year's tuition and to get in condition for the next year's athletic season. Summer school students who work full time are a threat to unionized labor also. The students themselves showed that they were forced to accept starvation wages in order to underbid the union laborers, working eleven hours a day for forty cents and hour or less. The laborer's union will declare an open charter until April 1st for all students and will waive the usual preliminary formalities.

THE POWER ROW

"There is beautiful fighting all along the line in the water power battle," says The Nation, but nowhere prettier than in the state of New York.

"The striking feature on the New York situation, and in our judgement the promising one, lies in the frank recognition of the failure of public regulation of the private power industry. A quarter of a century ago people were looking hopefully to the movement for regulatory commissions of various kinds. As far as the power industry goes the failure of that movement is confessed by everybody except the power companies, who have discovered astonishing virtues in public regulation since they learned how to control it."

The Non-Unionists

Visitor at lunatic asylum to keeper: "How many lunatics have you here?"
Keeper: "About seven hundred and fifty."
Visitor: "And how many keepers?"
Keeper: "Twelve."
Visitor: "Are you not afraid that the lunatics will organize, and being combined overcome you?"
Keeper, with a smile: "Lunatics never organize."
—Socialist Youth.

He that earneth wages earneth wages to put it into a bag with holes.—Haggai, Hebrew prophet.

